

Izhaja vsak petek. Izdaja Časopisno-založniško podjetje »Primorski tisk« v Kopru. Naslov uredništva in uprave: Koper, Kidričeva 26/I, telefon 170. Posamezni izvod 10 din. Celoletna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrtna 130 din. Za inozemstvo znaša letna naročnina 1000 din ali 3,5 am. dolarja. Bančni račun 65-KB-1-181. Prilogo »Uradni vestnik okraja Koper« prejema naročniki brezplačno. Rokopisov ne vračamo.

ZA DUH PERILA

Zadranka

**TERPENTIN
M I L O**

Ho Ši Minh v Jugoslaviji

V Beograd je prispel predsednik Demokratične republike Vietnam in voditelj vietnamskega ljudstva, Ho Ši Minh s svojim spremstvom. Na zemunskem letališču so ga sprejeli predsednik republike maršal Tito in ugledni državni funkcionarji, generali JLA ter politični in drugi javni delavci. V Beogradu so predsedniku Vietnamu priredili svečan sprejem, prav tako pa so ga svečano pozdravili tudi v Zagrebu, od koder je s svojim spremstvom odpotoval na Brione, kjer so se

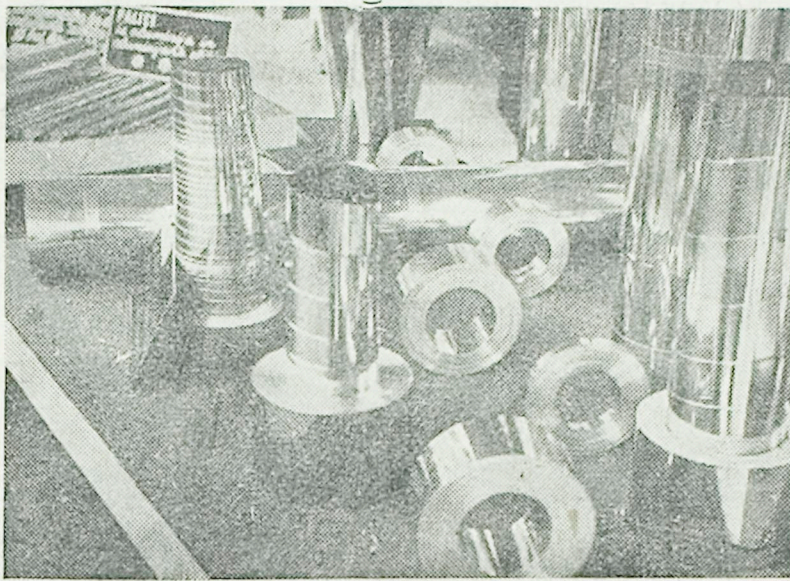
včeraj nadaljevali prijateljski razgovori na najvišji ravni.

O liku predsednika Ho Ši Minha preberite naš zapisnik na 7. strani današnje številke »Slovenskega Jadrana«.

Slovenski koroški list za izpolnitev določb 7. člena avstrijske državne pogodbe

List zveze slovenskih organizacij na Koroškem, »Slovenski vestnik«, opozarja, da se v Avstriji kaže nedoslednost glede zaščite pravic nacionalnih manjšin. Ko so nedavno tega člani avstrijske vlade in tisk dajali vso podporo avstrijski manjšini v Juž. Tirolu, ker italijanska vlada ne dovoli uporabo nemškega jezika na sodiščih, se »Slovenski vestnik« sprašuje, kakšno moralno pravico ima Avstrija govoriti o terorističnem postopanju pravosodja v Italiji, če sama »prav tako ali pa celo morda slabše ravna napram manjšini doma«.

Zato »Slovenski vestnik« nadenja vprašanje o dokončni izdelavi zakonskega predloga avstrijskega pravosodnega ministrstva o inzejanju 7. člena državne pogodbe, po katerem bi moral biti na sodiščih Juž. Koroške slovenski jezik enak nemškemu. Predvidena uzakonitev tako imenovane pravice staršev, ki odločajo, v katerem jeziku se bodo učili njihovi otroci v šoli, pa ima namen odpraviti dvojezični pouk. Na koncu časnik poudarja, da koroški Slovenci ne bodo privolili v ukrepe, ki nasprotujejo njihovim upravičenim zahtevam in koristim.

Vlečena aluminijeva pločevina, izdelek tovarne IMPOL v Slovenski Bistrici, na II. izvoznem sejmu v Ljubljani

II. jugoslovanski izvozni sejem

V soboto dopoldne je podpredsednik Komiteja za zunanjo trgovino FLRJ, Vujica Gainović, odprl na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani II. jugoslovanski sejem izvoznega blaga. Ta sejem je zbral izključno domače razstavljalce — skupaj iz vse države jih je 258, največ pa jih je iz tekstilne stroke —, ki proizvajajo predmete za izvoz. Tovariš Gainović je v svojem govoru med drugim omenil, da je zdaj namen Gospodarskega razstavišča zainteresirati inozemske kupce za naše blago. Dejal je, da obseg našega izvoza čedalje bolj raste, najbolj pri vsem pa je razveseljivo, da izvažamo vse več končnih izdelkov in manj surovin. Navzile našemu naraslemu izvozu pa je naša trgovinska bilanca še vedno pasivna. Prav to

nam nalaga borbo za nadaljnje povečanje proizvodnje in za izravnavo naše plačilne bilance.

Letošnji II. jugoslovanski izvozni sejem nudi domačim in tujim interesom sicer na relativno majhnem prostoru sistematičen pregled blaga, ki ga izvažamo ali ga nudimo za izvoz. Razen podjetij s svojimi izvoznimi predmeti pa je na sejmu zastopan tudi naš turizem.

Da pa ta sejem ne bi bil zgolj razstavljanje našega, za izvoz namenjenega blaga, so organizatorji sejma poskrbeli tudi za strokovne konference zunanjetrgovinskih predstavnikov o posameznih vejah našega izvoza. Ze sedanjí obisk pa kaže, da razen naših predstavnikov obiskujejo izvozni sejem tudi zastopniki iz tujine.

GOSPODARSKI KOMENTAR

Cene prehrane so se zvišale

Navadno govorimo in pišemo o cenah kot o elementu, ki smo ga uspeli obvladati. Govorimo o večji in manjši stabilizaciji cen o naporih za njihovo znižanje. Vsekakor lahko po preteku več kot pol leta letos poskušamo ugotoviti, kakšno je stanje v tem pogledu in kakšen bo razvoj cen glede na sedanje gibanje.

Indeksi cen, ki jih naši statistični organi, med njimi zlasti Narodna banka, že več let sestavljajo po istih vidikih, nam v resnici kažejo tako lani kot letos znatno stabilizacijo cen. Posebno cene za industrijske izdelke ne kažejo, da bi se dvigale in njihovi indeksi so več ali manj stalno na isti višini. Rahla gibanja navzgor se pokažejo le pri nekaterih predmetih, za katerih izdelavo moramo uvažati surovine. Kdor zasleduje razvoj zunaj naše države pa ve, da so tam cene v stalnem porastu.

Indeks cen se je torej letos pri nas le rahlo dvignil in bi kot tak ne predstavljajal posebnega problema, če ne bi znotraj tega indeksa prišlo do sprememb, ki so važne in ki vplivajo tudi na življenjsko raven prebivalstva. Gre namreč za to, da so se letos v dosedanjih mesecih precej dvignile cene življenjskih predmetov in s tem tudi življenjski stroški prebivalcev, to je v prvi vrsti seveda delavcev in službencev. Notranja struktura njihovih izdatkov se je torej bistveno spremenila in morajo zato trošiti več za prehrano kot za ostalo, kar jim je potrebno. Dvig indeksa cen življenjskih predmetov samo letos v Sloveniji za 7% namreč ni tako brez pomena, kot bi sama številka morda pokazala. Poleg teh so se namreč v glavnem zvišali tudi izdatki za usluge.

Ko tako razmišljamo o vprašanju cen, se moramo vsekakor pozanimati tudi za vzroke. Teh ne bo težko najti in so deloma v slabih pridelkih, deloma v pretiranem izvozu, kar se je pokazalo pri živini, mnogo pa v slabem delovanju naše trgovine od odkupa dalje. Saj vemo, da se cena večini predmetov od pridelovalca do potrošnika poviša za sto in več odstotkov. To pa ne more biti ekonomsko utemeljeno in je tako povišanje težko opravičiti tako ali drugače. Tudi danes ni moč govoriti več o posredovalcih in njihovih zasluhkih, ker je čas, da bi bilo to vprašanje povsod že rešeno. Opravičljivo je kakršnokoli gibanje cen le v toliko, kolikor se s tem približujemo svetovni pariteti zlasti glede proizvodnih stroškov, kar naj nam bi omogočilo ob zadostni proizvodnji enakopravno nastopanje na trgu.

Glede na izgled letošnje letine vsekakor lahko pričakujemo zboljšanje indeksa cen živilskih predmetov, čeprav trg še vedno ne kaže pravega reagiranja na to. Sploh lahko smatramo kot značilno pri nas, da je cene težko premakniti navzdol brž ko so dosegle neko višjo raven. Sklepali bi, da zakoniti prostega tržišča še ne vplivajo dovolj močno in da so še vedno močnejši drugi vplivi. Moramo pa biti prepričani, da bodo gospodarski ukrepi za povečanje zlasti kmetijske proizvodnje končno le dosegli svoj in pričakovani učinek in da se bo to pokazalo tudi na cenah.

-dt-

Naključno

Hruščev prispel v Berlin

V sredo dopoldne so Hruščev, Mikojan, Gromiko in drugi sovjetski voditelji prispeli v Berlin. Tu so z voditelji Vzhodnonemške vlade začeli politične, gospodarske in trgovinske razgovore.

Investicijski kredit za IRIS

Te dni je Jugoslovanska investicijska banka odobrila nova investicijska posojila za potrebe industrije, kmetijstva, ribarstva, trgovine, gostinstva in turizma. Med drugimi so odobrili investicijska posojila tudi industriji za predelavo rib »Iris« v Izoli 96 milijonov dinarjev in tovarni sardin »Arrigoni« v Izoli 48 milijonov dinarjev.

Podpredsednik Vukmanović v Kopru

Po vrnitvi z Brionov in na poti na prijateljski obisk v azijskoafriške države sta se v torek proti večeru ustavila v Kopru podpredsednik Zveznega izvršnega sveta, Svetozar Vukmanović in guverner Narodne banke FLRJ, Vojo Gušina, s svojima soprogama. Zvečer pa sta bila na vrtu hotela »Triglav« v družbi s podpredsednikom OLO Koper, Francetom Klobučarjem in organizacijskim sekretarjem OK ZK za koprski okraj, Julijem Titlom.

Slovo mladine od Prema

V ponedeljek je bila na Premu majhna svečanost. Brigadirji iz ljubljanskega, mariborskega, kranjskega in koprškega okraja, ki so se udeležili del na brkinski

cesti v II. izmeni, so se od teh krajev poslovili.

Na zaključni svečanosti je štab MDB gradilišča proglasil vse tri brigade za udarne, več brigadirjev za udarnike, več brigadirj in brigadirjev pa je bilo pohvaljenih.

V imenu OK ZK in CK LMS se je vsem brigadirjem zahvalila za njihov prispevek k izgradnji brkinske ceste Marija Vogrič in izrazila željo, da bi se morda že drugo leto spet srečali na delov-

ni akciji kje v bližini našega morja.

Kolektiv Opekarne v II. Bistrici je brigadirjem pripravil lepo presenečenje. Najboljše mladinke in mladince je v imenu kolektiva nagradil Alojz Celigoj s knjigami in jim izrekel priznanje v imenu občinskega ljudskega odbora ter političnih organizacij občine II. Bistrica.

Svečanost je bila zaključena z zakusko, ki jo je pripravil kolektiv Opekarne.

IZ DELA OBČINSKEGA LO DIVAČA

Okrog šolske reforme

Zelo obširen je bil dnevni red 16. seje občinskega ljudskega odbora v Divači. Najprej so odborniki poslušali poročilo tajnika občinskega ljudskega odbora in predsednika sveta za šolstvo, prosveto in kulturo. Prvi je poročal o delu upravnih organov.

Glavna ugotovitev tega poročila je bila, da so upravni organi kot celota in posamezni službenici posebej, dosegli v svojem delu lepe uspehe, čeprav je bila zasedba delovnih mest vseskozi nepopolna.

Drugo poročilo je bilo v glavnem analiza dela učiteljev in vzgojiteljev v zadnjem šolskem letu ter analiza stanja šolstva v občini. Poročilo pa je hkrati tudi nakazovalo, kako reorganizir-

rati šolsko mrežo v občini, ozirajoč se pri tem že na predvideno šolsko reformo. Na osnovi tega poročila je občinski ljudski odbor odločil, da se ukine nižje organizirana osnovna šola v Podgradu pri Vremah, ki jo obiskuje v štirih razredih komaj 13 otrok. Šola tudi nima svojih prostorov, temveč gostuje v majhni sobi nedokončane kmečke hiše. Hkrati pa je ljudski odbor sklenil, da se otroci iz te šole premestijo na dvoodelno šolo na Barki. Pri tem ljudski odbor ni mogel upoštevati protestov nekaterih staršev, češ da je šola na Barki preveč oddaljena in da otroci pozimi ne bodo zmogli poti zaradi ostrega mraza. Razdalja znaša komaj uro hoda, pozimi pa je (Nadaljevanje na 2. strani)

Goveji trojčki v Štorjah pri Sežani

Pred nedavnim so v kraški vasi Štorje pri Sežani slavili redke in nenavadne dogodke v govedoreji: krava Siva je povrgla trojčke. Kakšno veselje za kmeta, kakšno prijetno presenečenje in iznenađenje za sosede, a tudi kakšna skrb, da bi trojčki ostali živi!

Izmed trojčkov sta dve telci in bikce. Vsak je tehtal od 20 do 25 kilogramov. Kako je danes s temi »slavljenca«? Vsi trije se lepo razvijajo, so zdravi in izredno živahni. Gospodar, kmet Stanko Ziberna, pa ima vsekakor kar precej dela in skrbi z njimi. Zakaj telčke je treba napajati z mlekom. Kar dve kravi ga jim morata dajati. Stroški torej niso tako majhni. Je pa zato veselje večje, čeprav bi konec koncev bilo na mestu, da bi tak živinorejec prejel za svoj trud tudi nagrado.

V. P.

Spremljamo DO SVETU

PO DULLESOVEM POSREDOVANJU

Ameriški zunanji minister Dulles je ob vrnitvi v ZDA o razgovorih z delegati zahodnih držav v pododboru za razorožitev, izjavil, da bo možnost nepričakovane napada zelo zmanjšana, če bo SZ sprejela načrt poudaril sil o inšpekcijski coni. Zadalil je, da mora zdaj SZ odgovoriti na zahodno pobudo in izrazil upanje, da SZ soglaša s tem, da bi ustvaritev inšpekcijskega sistema olajšala zmanjšanje oboroževanja in prinesla več varnosti vsem. Sovjetski zastopniki pa so, bajé, izrazili mnenje, da Dullesovi predlogi niso objektivni, ker ne obsegajo ameriških oporišč v tu-

jini, hkrati pa so obžalovali, ker je Dulles govoril samo o inšpek-ciji, ne da bi omenil sporazum o prvem delu razorožitve. Ob tej priliki pa je Selwyn Lloyd dejal, da SZ vztraja pri jedrski razorožitvi iz razloga, ker je »nuklearna« oborožitev privedla SZ v neugoden položaj.

ALŽIRCI POSTAVLJAJO POGOJE ZA PRENEHANJE VOJNE

Dva predstavnika alžirske osvobodilne fronte, ki seznajata predstavnike nordijskih držav v zvezi z dogodki v Alžiru, sta izjavila, da se mora francoska vlada, če se hoče pogajati o ustavitvi vojne v Alžiru, obrniti na Na-

cionalni svet alžirske revolucije. Dodala sta, da sedanji položaj ne nudi mnogo priložnosti za pogajanja, ker pariška vlada ni pripravljena sprožiti tako pobudo. Oba voditelja sta tudi izjavila, da alžirska osvobodilna fronta ne bo ustanovila začasne alžirske vlade v tujini, temveč, da bo leta ustanovljena šele tedaj, ko bo alžirski narod dosegel svojo neodvisnost.

POPOLEN NAPAD NA OMAN

Pred dnevi so britanske čete in oklopne enote iz svojih položajev v Omanu začele prodirati proti Nizvi, glavnemu stanu oboroženih sil omanskega imama. Poročajo, da bodo britanske enote Kame-runceve uporabili za pomoč sultanovi vojski, da ji zagotovijo pomoč težkega orožja in da bodo vzdrževali zvezo z britanskim letalstvom, ki bombardira uporniško ozemlje. Omanski imam pa je zahteval, naj ZDA in SZ intervenirajo, da bi prenehale sovražnosti v Omanu. Imam pa hkrati zahteva pomoč tudi od Arabske lige in OZN. Vtem je Dulles izjavil, da upa, da britanska vojaška akcija proti upornikom v Omanu ne bo zavzela večjega obsega. Izvedelo pa se je tudi, da bodo članice Arabske lige imele prihodnji teden sestanek v zvezi z najnovejšimi dogodki v Omanu.

Novice s Tržaškega

Delavci v tržaških in miljskih ladjedelnicah so tudi pretekli teden nadaljevali s stavkami, ker se borijo za izboljšanje delovnih pogojev in mezd. Vse pa kaže, da se bo ta borba še bolj zaostila, saj delodajalci nečesto popustijo in pristati na pogajanja glede zahtev, ki sta jih predložili obe sindikalni organizaciji tržaških kovinarjev.

Po odpustih v podjetju FASEF in SARTORI so te dni na dnevnem redu odpusti delavcev v Tržaški konoplarni, Ladjedelnici Sv. Justa in v podjetju »Industrie triestine fibre tessili«. Vodstva teh podjetij namreč trdijo, da so prisiljena znižati število delavstva zaradi krize in pomanjkanja naročil. Sindikalni predstavniki se seveda energično upirajo vsakemu ponovnemu odpustu delavcev in zahtevajo posredovanje urada za delo.

Predvidevajo, da bo število rednih pomorskih zvez tržaškega pristanišča v agustu zabeležilo očitno porast prometa, saj bo odplulo 107 ladij, med-

tem ko jih je lani v istem mesecu le 95. Zlasti se bo povečal promet in se bodo izboljšale tudi zveze med Trstom in Daljnim vzhodom ter Južno Ameriko. Sklenjeno je, da bosta 20. avgusta odpluli iz tržaškega pristanišča proti Daljnemu vzhodu tudi jugoslovanski ladji VELEBIT in ŠIBENIK.

Šolska reforma

(Nadaljevanje s 1. strani)
huda zima lahko največ le nekaj dni.

Nadalje je občinski ljudski odbor sklenil na predlog Sveta za šolstvo, da postane šola v Divači, ki je imela doslej le štiri razrede, osemletna šola z novim šolskim okolišem za višje razrede. Od petega razreda dalje bodo obiskovali osemletko v Divači tudi učenci iz okoliša šole Skopec in Vremski Britof ter iz vasi Gorenje v občini Sežana. Prvi so se morali doslej voziti v Sežano, drugi pa v Pivko, iz Gorenja pa tudi v Sežano.

Občinski ljudski odbor je na tej seji sprejel tudi več odlokov. Med temi je vsekakor pomemben odlok o zunanjem videzu naselij v občini. S tem odlokom je upravnim organom in lastnikom zgradb naložena dolžnost, da bodo vzdrževali zgradbe tako, da ne bodo kazile zunanjega lica naselij. Znano je namreč, da so zunanja lica zgradb marsikje prav nemarna, neurejena, zapuščena, večina zgradb pa že dolgo let ni bila prebeljena ali prebarvana. Vse to, razumljivo, daje vtis, da prebivalci nimajo niti osnovnega občutka za lepoto niti jim ni pri srcu higiena. Hkrati pa je ljudski odbor sklenil prevzeti vse stroške za porabo apna, da bi tako nekoliko razbremenil stroške.

Končno je ljudski odbor v Divači sprejel tudi nekaj organizacijskih sklepov ter sklep o dodelitvi osnovnih sredstev Mehanični tkalnici v Senožečah, Kmetijski zadrugi v Lokvah in Kmetijski zadrugi v Senožečah. Potrdil je tudi sklep zbora volivcev v Gornjih Ležehah o uvedbi posebnega krajevnega prispevka za popravilo občinske poti.

— er

Tržaško pismo

Iz Trsta nam pišejo:
»Tržaški občinski odbor, v katerem so le zastopniki krščanske demokracije, je spet v krizi, ker ni občinski svet odobril občinskega proračuna za leto 1957. Proračun, ki ga je predložil enobarvni, klerikalni upravni odbor, predvideva približno 4 milijarde lir primanjkljaja in so o njem razpravljali na sejah občinskega sveta dobra dva tedna. Zlasti predstavniki leve opozicije so med razpravo ostro grajali sedanjo občinsko upravo in sestavo proračuna, pri tem pa so poudarili, da ima glasovanje o proračunu politični značaj. Odobritev proračuna bi lahko tolmačili kot izraz zaupanja temu odboru, ki se je z županom vred povezal s fašističnimi predstavniki skupine MSI. Ta skupi-

na je namreč pri prejšnji krizi občinskega odbora izrecno in javno podprla ponovno izvolitev Bartolija za župana in se opredelila za sestavo enobarvnega odbora. Fašisti pa so zahtevali zaradi te podpore primerne usluge. Kaže, da so Bartoli in nekateri člani upravnega odbora na to pristali, toda vodstvo njihove stranke (KD) je zavohalo nevarnost povezave s fašisti. To je prišlo do izraza na zadnji seji občinskega sveta, ko je del demokristjanskih predstavnikov glasoval proti predlogu fašistov, medtem ko so Bartoli in nekateri člani odbora ta predlog podprli. Zaradi tega so fašisti zapustili sejo in ko je župan dal občinski proračun na glasovanje, ni dobil zadostnega števila glasov.

Pa čeprav vlada v mestu zaradi polletnih počitnic dokajšnje mrtvilo, je vsa ta zadeva najvažnejši predmet razgovorov in ugibanj. Tako so tudi politične stranke in skupine že zavzele svoja stališča: vsa srednja in leva opozicija zahtevata, naj Bartoli odstopi in naj se novi odbor krepi loči izvajanja socialnega programa.

In kaj bo zdaj? — Brez proračuna ni mogoče upravljati občine. Zaradi nastalega stanja bo vladni generalni komisar po vsej verjetnosti imenoval občinskega komisarja. Kaj bo temu sledilo, o tem je težko sklepati: ali nov občinski odbor, ali nove upravne volitve.

Posebej pa je treba še omeniti incident, ki je bil med razpravo o proračunu, ko je govoril o jasnosti in nespornosti razumevanja določb memorandumov in o svečanih izjavah ministrskega predsednika Scelbe ter predsednika republike Gronchija glede enakopravnosti Slovencev, in je pri tem navedel vrsto krivic, ki so posledica Bartolijeve politike, pa tudi sedanje občinske uprave, so fašisti začeli razgrajati in rjoveti kot zverine. Župan Bartoli in dobron del članov odbora pa so v slutnji, da je pametneje nevmesavanje, zapustili sejo odbora in s tem omogočili fašistom, da si so dali duška njihovem sovraštvu do Slovencev. Ob zaključku razprave pa je Bartoli označil upravičene in utemeljene zahteve dr. Dekleve za nacionalizem. Bolj zagrižen nacionalist kot je Bartoli, pač ni mogel drugače nastopiti in — upamo — da se je s tem poslovil od županskega mesta, zaključuje naš tržaški dopisnik.

—ič

PRISPEVKI IZ MEDNARODNEGA POMORSKEGA PRAVA

»Jugoslovanska revija za mednarodno pravo«, ki izhaja v Beogradu že tri leta, je v zadnjih številkih objavila številne prispevke, ki obravnavajo mednarodno pomorsko pravo. Vsekakor je to pobuda treba pozdraviti, saj se Jugoslavija tudi na tem področju pomorskega življenja uvršča med države z zelo razvito pomorsko dejavnostjo.

Ureja uredniški odbor. — Glavni urednik Stane Skrabar. — Odgovorni urednik Rastko Bradaskeja. — Za tisk odgovarja Franc Zdešar.

Vnekaj vestah

ZENEVA — Kot nadaljnji prispevek za vzdrževanje madžarskih beguncev v Jugoslaviji, je Visoki komisariat OZN za begunce dodelil prispevek 400.000 dolarjev. Doslej je Jugoslavija sprejela za vzdrževanje madžarskih beguncev v naši državi okrog 1 milijon 150.000 dolarjev.

WASHINGTON — Obrambni minister Wilson je izjavil, da bodo ZDA do konca leta umaknile iz Japonske 25.000 vojakov.

DŽAKARTA — Na nedavnih krajevnih volitvah na vzhodni Javi je Komunistična partija dobila večino v 30. od 37 okrajev.

PRAGA — Tu so uradno objavili, da bo Češkoslovaška postavila svojo kandidaturu za nestalno članico Varnostnega sveta OZN.

LONDON — Vodja britanske laburistične stranke Hugh Gaitskell je izjavil, da bo ta mesec potoval v Jugoslavijo.

KAIRO — Konec tega ali v začetku prihodnjega leta bo predsednik kitajske vlade Ču En Laj uradno obiskal Egipt.

MOSKVA — Zahodnonemški veleposlanik v Moskvi, Wilgelms Haas, je izjavil, da bi se 75.000 nemških državljanzov v Sovjetski zvezi želelo vrniti v Nemčijo.

KAIRO — Egiptovski ministrstvo za javna dela je izdelalo načrt pripravljalnih del za gradnjo velikega Asuanskega jezusa. Dela bodo trajala pet let in bodo veljala okoli 60 milijonov funtov (okoli 60 milijard din).

BUENOS AIRES — Konec avgusta se bodo tukaj razgovarjali z delegacijo iz Zahodne Nemčije o likvidaciji nemških tvevrd, ki jih je Argentina sekvistrala med zadnjo vojno.

PARIZ — Francoska vlada je objavila sporočilo o pripoznanju Tuniske republike.

NOVI GOSPODARSKI SPORAZUM Z ITALIJO

V italijanskem zunanjem ministrstvu v Rimu so po dvomesečnih pogajanjih podpisali mali plačilni sporazum, dodatni protokol k trgovinskemu sporazumu, pisma o gospodarskem in tehničnem sodelovanju in pisma o cestnem prometu, ki urejajo trgovinska in finančna vprašanja med Jugoslavijo in Italijo.

Delegaciji sta se sporazumeli, da bosta obe državi do neke mere sprostili medsebojni trgovinski promet. Tako bo imela naša država večjo možnost za plasiranje svojih proizvodov na italijanskem tržišču. Nadalje so se sporazumeli, da bo mogoče vsa denarna sredstva iz jugoslovanskega izvoza v Italijo izkoristiti brez omejitev za plačila razen v Italiji tudi v vsej Zah. Evropi.

ZUNANJE POLITIČNI KOMENTAR JUGOPRESA

Razdeljeni Vietnam - - nevarnost za jugovzhodno Azijo

Do nedavnega je obstajalo mišljenje, da je vprašanje združenja Vietnama izgubilo tisti pomen, ki ga je nekdaš imelo tako v meddržavnih odnosih v jugovzhodni Aziji, kot v svetu na splošno. To mišljenje pa je bilo tem bolj utemeljeno s tem, ker letos in tudi lani ni bilo na ozemlju azijskega jugovzhoda nobenih tako resnih zapletov, ki bi lahko ustvarili resno zaskrbljenost svetovne javnosti. Kaže pa, da je bilo takšno mišljenje zmotno. Temu je dokaz nedavno pismo predsednika Severnega Vietnama Fam Van Donga predsedniku Južnega Vietnama Ngo Din Diemu. To pismo opozarja na nevarnost in škodo, če ne bi upoštevali pred tremi leti podpisanega Ženevskega sporazuma. Takošnja reakcija nekaterih vodilnih ameriških in francoskih časopisov na to pismo je potrdila, da še vedno obstoja verjetnost resnih trenj, pa čeprav jih opazujemo iz popolnoma nasprotnega zornega kota.

Če bi danes zopet hoteli ugotoviti, kdo je najbolj odgovoren za neizpolnjevanje določil Ženevskega sporazuma o združitvi obeh delov Vietnama, bi bilo nujno potrebno iskati krivca v Saigonu, glavnem mestu Južnega Vietnama in pa med tistimi inozemskimi krogi, ki zadnja tri leta obrabljajo samovoljno južnovietnamskega premiera Ngo Din Diema. Dejstvo je, da predstavniki Južnega Vietnama niso doslej nikoli odgovorili na dosedane pozive vlade Severnega Vietnama o nujnosti skupnih volitev v obeh deželah, niti ne o njuni združitvi. Južnovietnamska vlada je dosledno odbijala predloge o kakršnihkoli razgovorih o združitvi ter se pri tem postavljala na stališče, da jo Ženev-

ski sporazum ne veže. Ngo Din Diemu in njegovim svetovalcem ni bilo do razgovorov, niti ne do združitve, kaj šele do vzpostavitve normalnih odnosov med Severnim in Južnim Vietnamom.

Če že Ngo Din Diemu ni bilo do tega, da bi se držal določil Ženevskega sporazuma, češ da jih njegova vlada ni podpisala, pa je dokaj čudno zadržanje podpisnikov te ženevske listine. Tako na primer ameriška, britanska in francoska vlada niso doslej napravile ničesar, da bi bilo vsaj eno mednarodno posvetovanje o izvajanju osnovnih določil Ženevskega sporazuma. In ne samo to. V tem ko trdijo, da je združitve Vietnama prav tako težka kot združitve Koreje ali Nemčije, niso ameriški in francoski državniki nikdar resno proučili resničnost takšnih trditvev. Verjetno tega ne želijo, ker bi morali s tem preklatici svojo lastno politiko.

Le odmiikanje od združitve Severnega in Južnega Vietnama pa prav za prav ni tako nevarno, kot je položaj, ki postopoma nastaja pod krinko tako imenovanega »zatišja« v borbi med Vzhodom in Zahodom na področju jugovzhodne Azije. Kajti razdeljeni Vietnam je danes najboljši izgovor, da se v jugovzhodni Aziji ustvarjajo in stalno utrjuje blokove vojaške skupine, v katerih ima, prav nasprotno duhu Ženevskega sporazuma, Južni Vietnam pomembno vlogo. Z drugimi besedami: razdvojenost Vietnama in blokova politika v jugovzhodni Aziji bosta terjali vse dotlej, dokler se podpisniki Ženevskega sporazuma ne bodo odločili za dosledno izpolnjevanje lastnih mednarodnih obvez.

PROBLEMI NAŠEGA OBALNEGA POMORSKEGA PROMETA

Decentralizacija „Jadranske linijske plovbe“

Pred leti je bila delj časa ostra in dolga razprava na pristojnih mestih, pa tudi po časopisju, ali naj se decentralizira takrat v enem samem podjetju združena prekoceanjska flota jugoslovanske trgovske mornarice. Danes, ko se že kažejo sadovi uspele dekoncentracije prekoceanjskega brodogradnje, lahko samo pritrdimo tistim zagovornikom decentralizacije, ki so trdili, da bo trgovska mornarica, razdeljena na več mest ob naši obali, dosegla nesluten razvoj.

Kot pred tremi leti za prekoceanjsko, tako se danes »bije bitka« za decentralizacijo obalne potniške flote, ki je združena v enem samem podjetju »Jadranski linijski plovbi« na Reki. Praksa je pokazala, da so tako velika podjetja, ki vključujejo celo potniško obalno floto, zaradi svojega monopolističnega položaja postala zavora našega pomorskega gospodarstva, saj se čisto določa, da »Jadrolinija« bolj upošteva razvoj enega področja na škodo drugega. Najzgovornejši dokaz je ukinitev dveh pomorskih prog iz Kopra tik pred sezono 1957, kar je zmanjšalo število potnikov ob naši obali za polovico. Tako se je zgodilo, da naše letovišče Portorož sploh nima ladijske zveze, medtem ko ima Kvarnerska riviera — Opatija, Lovran, Mošćenička Draga — kar tri do 5 krat na dan zvezo s komaj nekaj kilometrov oddaljeno Reko!

Zaradi pomanjkanja ladijskih prog trpi vsa zahodna istrska obala, saj ima tudi Pulj mnogo premalo ladijskih zvez, razen tega pa bi bilo potrebno podaljšati progo iz Kopra preko Pulja, Malega Lošinja in Zadra še do Splita, če že ne do Dubrovnika. Tudi uvedba brze proge Trst — Koper — Pulj — Lošinj — Zadar — Split — Dubrovnik bi bila za razvoj turizma ob Severnem Jadranu zelo pomembna, razen tega pa bi potnikom iz Slovenije prihranila prerivanje in gnečo na Reki. Z lokalnimi programi Umag — Piran — Izola — Koper — Trst pa bi znatno razbremenili prenatrpane avtobuse. Vse to so potrebe, ki jih Jadran-

ska linijska plovdba ni znala ali pa ni hotela upoštevati.

Jadranska linijska plovdba bi morala vzdrževati tudi po Videmskem sporazumu določeno mednarodno progo Koper — Trst, katero je ukinila pred prvim majem letos. Ker Jadrolinijo dotira Zveza, v katere proračun prispeva naša republika odgovarjajoč del sredstev, lahko smatramo ukinitve teh prog kot — blago rečeno — »nerazumljiv« odnos do pomorskega obalnega potniškega prometa na našem obalnem področju. Zaradi sedanjega stanja je za zahodno istrsko obalo nujno potrebno urediti obalno potniško in tovorno plovbo, ki bo z delom brodogradnje decentralizirane Jadrolinije uvedla tiste proge z našim obalnim področjem, ki jih stvarno potrebujemo. Samo tako bodo zagotovljene pomorske zveze, ki so v splošnojugoslovanskem in lokalnem interesu.

Po predlogu, ki ga prinaša revija »Pomorstvo« v svoji 7. številki, naj bi »Jadranska linijska plovdba« še nadalje ostala in sicer za vzdrževanje longitudinalnih prog ob naši obali in potniško tovornih prog z Grčijo in Italijo, medtem ko bi lokalne proge prevzela novoustanovljena podjetja pri posameznih zainteresiranih komunah. Ta podjetja bi dobila potrebni del flote »Jadrolinije« za izvrševanje svoje

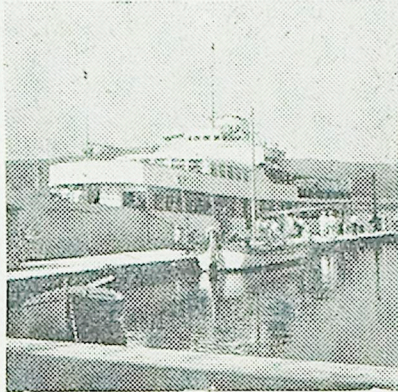
dejavnosti. V tej smeri je že najbolj napredovala LR Črna Gora, ki je v Boki Kotorski ustanovila novo podjetje za potniški promet »BRODARSTVO«, čigar naloga je organizirati obalno linijsko plovbo v LR Črni Gori.

Napredek Mehanične tkalnice v Senožecah

Ze nekaj let obratuje v Senožecah Mehanična tkalnica, ki bo kaj kmalu povečala svojo zmogljivost.

Kakor je bil začetek obratovanja skromen — imeli so le 5 strojev — ima danes to podjetje že 16 strojev, po investicijskem programu pa naj bi jih imelo 20. Vrednost lanske proizvodnje je znašala 28 milijonov dinarjev, po izpolnitvi letošnjega polletnega plana pa bo letošnja proizvodnja dosegla vsaj 40 milijonov dinarjev. Lep uspeh, saj je zaposlenih v podjetju le 13 delavcev in uslužbencev.

Mehanična tkalnica izdeluje predvsem gazo, ki jo prodaja Tovarni sanitetnega materiala v Domžalah. Ponudbe za odkup gaze pa dobivajo tudi od drugod vendar so morali ponudbe zavrniti, ker večjih naročil zaradi premajhne zmogljivosti in dokaj izrabljenih strojev ne bi mogli.

Motorna ladja »Ivan Cankar« v koprskem pristanišču

VSE OKROG

morja

VSE VEČJI PREVOZ

Potniške ladje Splošne plovbe v Piranu so letos prepele naslednje število potnikov: januarja 2300, februarja 2200, marca 2909, aprila 3555 in maja 7163.

»KORNAT« — PRODAN

Splošna plovba v Piranu je nedavno prodala 39 let staro p/l »Kornat«, z nosilnostjo 8172 ton, v Beirut v Libanon.

VELIKODUŠNO DARILO

Za potrebe klubskega glasila »Bilten« oziroma za morebitne kasnejše potrebe slovenske pomorske revije je direktor Splošne plovbe, Boris Snuderl, poklonil Klubu pomorščakov LRS ves svoj lanski delež od dobička pri podjetju. Klub pomorščakov LRS se mu priskrbi zahvaljuje za velikodušno pomoč.

ODPRILI BODO MUZEJ

V novih prostorih »JUGOAGENTA« v Ljubljani bodo odprli prvi ekspoznat pomorskega muzeja. Sodeloval bo znani strokovnjak iz Boke Kotorske, kap. b. b. v. p. Miroslav Stemberger. Za ustanovitev tega muzeja so se zanimali tudi pomorski muzealci.

DA NE BOMO POZABILI

Da ne bomo pozabili! 8. točka III. člena pravil Kluba pomorščakov LRS priporoča: »... skupne izlete po morju za spoznavanje obale in povezavo z ostalimi klubi pomorščakov...« Torej — da ne bomo pozabili!

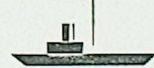
NOVO PODJETJE V ŠIBENIKU

Občinski ljudski odbor v Šibeniku je sklenil ustanoviti novo pomorsko podjetje »JUGOSLAVENSKA PLOVIDBA ŠIBENIK«. Zdej se nimajo plovni enot, kupili pa bodo v tujini tri prekoceanjske tramperje, domače ladjedelnice pa bodo napravile za njo še tri tramperje.

NOVI PODRUŽNICI KLUBA POMORŠČAKOV

V zadnjem času sta bili ustanovljeni podružnici Kluba pomorščakov tudi v Kopru in Piranu. Trenutna osnovna naloga koprskih podružnice je pridobitev novih članov, kar v Kopru menda ne bo težavno. Tudi v Piranu je akcija za vključevanje novih članov v Klub. Le-ta bo imel sedež v prostorih, ki jih gradi Splošna plovba v Piranu. Zelo delaven je Klub v Mariboru, ki ga vodi upokojeni kap. b. b. Mirko Pleiweis.

Plovba naših ladij

P/l »DUBROVNIK« je 4. avgusta priplula v Emden.

M/l »GORENJSKA« je 23. julija zapustila pristanišče Colombo in bo priplula predvidoma 15. avgusta na Reko.

P/l »GORICA« je 31. julija priplula v italijansko pristanišče Palermo na Siciliji, odkoder nadaljuje plovbo v grško pristanišče Eleusis, kjer bo naložila tovor za Kontinent.

P/l »LJUBLJANA« je 29. julija priplula v Port Talbot. Po odložitvi tovora je nadaljevala vožnjo v Rotterdam, kjer bo naložila tovor za Sicilijo.

M/l »MARTIN KRPAN« je 1. avgusta priplula na Reko, odkoder nadaljuje vožnjo v Ploče, kjer bo naložila tovor za Aleksandrijo.

P/l »NERETVA« je 3. avgusta prispela v pristanišče Casablanca.

P/l »POHORJE« je 1. avgusta plula skozi Aden na poti na Kitajsko.

P/l »ROG« je 8. avgusta priplula v Rotterdam.

P/l »ZELENGORA« je 1. avgusta zapustila kitajsko pristanišče Tsamkong na poti za Nauru Island.

P/l »BIHAČ« je 8. avgusta priplula iz Pulja v črnomorsko pristanišče Zdanov.

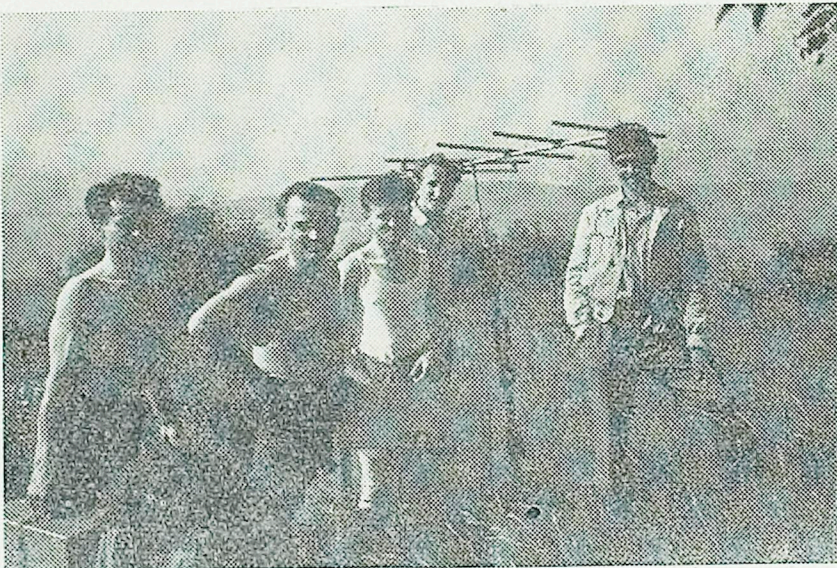
PROMET

V KOPRSKEM PRISTANIŠČU

V juliju je vplulo v koprsko luko 165 ladij. Priplule so 2.212 ton tovora. V tem mesecu je priplulo po morski poti v Koper 3.788 potnikov, odpotovalo pa 3.813 potnikov, kar pomeni, da se je potniški promet v juliju nekoliko povečal v primerjavi s prometom v juniju.

Koprski razglednica: visoko v nebo sega ogrodje velikankega plavajočega žerjavnika. »Veli Jože« je pravkar spet končal dviganje razkosanih delov potopljenega »Rexa« in jih naložil na maono, ki je visokokvalitetno železo odpeljala v naše ladjedelnice, kjer ga bodo pretopili — in krog se bo sklenil...

Skupina koprskih radio-amaterjev nad Šmarjami pri Kopru, kjer so postavili svoje UKV naprave

TEDENI DNI PO Jugoslaviji

V SKOPLJU SO ODPRILI VII. SEJEM JUGOSLOVANSKE INDUSTRIJE, trgovine in obrti. Svoje izdelke je razstavljalo letos 160 industrijskih, trgovinskih in obrtnih podjetij iz vse države.

POD POKROVITELJSTVOM DR. VLADIMIRA BAKARIČA so v Zadru odprli I. razstavo ribiškega gospodarstva v naši državi. Dan pred razstavo pa je bil tudi sešatek upravnega odbora Združenja za pomorsko ribištvo Jugoslavije, na katerem so govorili o nekaterih aktualnih vprašanjih našega ribištva, med drugim tudi o sklenitvi dogovorov za ribolov v Egiptu in Tuniziji.

LETOŠNJI MARIBORSKI TEDENI V MARIBORU JE OBISKALO 110.241 ljudi. Po rekordnem obisku in dobrem komercialnem uspehu je letošnji Mariborski teden popolnoma uspel.

TOVARNA »DJURO DJAKOVIČ« v Slavonkem brodu je pred kratkim izdelala šesti most za Turčijo. Le-tega bodo zdaj razstavljene poslali v Turčijo.

V SISKU, V TOVARNI BREZ-SIVNIH ČEVI SI PRIZADEVAJO, da bi čim prej usposobili oziroma dokončali obrat, v katerem bodo lahko začeli izdelovati jeklene steklenice za komprimirane pline. Računajo, da bodo izdelali na leto okoli 40.000 takih steklenic.

SOLARNA V KREKI BO UVEDLA V SVOJO PROIZVODNJO ZANIMIVO NOVOST. Sol bodo namreč polnili v specialne vrečice iz polietilena v težji od enega do pet kilogramov. Tako bo prevoz tega živila higieničen, razen tega pa se ne bo več izgubljal neobhodno potrebni odstotek joda v soli.

PO VEČ LETIH VZTRAJNEGA DELA ZA NAPELJAVO VZPE- NJACE NA POHORJE, so preteklo nedeljo poizkusno zapeljali prvo štirisedežno aluminijasto kabinno, in to iz spodnje postaje ob robu Maribora do Pohorja. Ko bodo opravili še potrebna dela, računajo, da bodo dobili dovoljenje za redno obratovanje.

ZVEZNI IZVRŠNI SVET JE PRED KRATKIM SPREJEL DO- POLNITEV uredbe o kontroli kakovosti kmetijskih pridelkov, namenjenih za izvoz. S tem pooblašča carinske organe, da pregledajo izvozna dovoljenja in tudi preprečijo izvoz pošiljk, če le-te ne ustrezajo predpisanim standardom.

LETOS MESECA OKTOBRA BODO ZAČELI POGOZDOVATI neposredno okolico Beograda, kjer bodo bodoči parki, gozdički, sprehajališča in zelene površine Beograda. Računajo, da bodo postopno pogozdili 209 hektarjev zemlje.

V BUDIMPEŠTU SO PODPISALI SPORAZUM O GRADITVI 70 km dolgega daljnovoda. Seyter—Varaždin in sporazum o uresničitvi te gradnje.

ZA PROIZVAJALCE KOKSA je Zvezni izvršni svet sprejel odlok o dotacijah v obliki regresov.

ODBOR SEKCIJE GRADBENE OPERATIVE ZVEZNE GRADBE- NE ZBORNICE je sprejel predlog posebne strokovne komisije za analitično oceno delovnih mest v gradbeništvu, po katerem bodo inženirje in tehnike, zaposlene na gradbiščih, obravnavali enako ali podobno, kakor gradbeni delavce, ne pa kakor ostale uslužbence v gradbeništvu.

NA DOLGI OBALNI PLOVBI

M/J »Labor«, največja motorna jadrnica Splošne plovbe v Piranu, je že pred časom dobila začasno dovoljenje za dolgo obalno plovbo.

REVIJA O MORJU

POMORSTVO, ŠTEV. 7/1957

Iz vsebine:

»Pomorstvo« številka 7 je pravkar izšlo. Spet zajeten zvezek štirih tiskovnih pol velike osmerke. Pritegne že naslovna stran z zanimivim prikazom koščka ladjedelnice, uspel fotoposnetek ljubljanskega Export-projekta. Ustalenim rubrikam, kot so Pogledi uredništva, Pomorska pravna praksa, Pomorstvo po svetu, Iz pomorske uprave in Vzdlolž našega Jadrana, omenjamo le nekaj važnejših člankov iz bogate vsebine novega zvezka naše pomorske revije, ki izhaja mesečno na Reki v srbohrvatskem jeziku, ima pa v vsaki številki tudi svoj slovenski del, urejen v Ljubljani.

Slovenski članki so v sedmi številki pretežno posvečeni vprašanju Slovenkega Primorja. Inž. Roman Celik razpravlja o Kopru — oknu v svet, KO-PI o obalni plovi Splošne plovbe Piran, Viktor Pirnat poroča o obnovi luk in operativne obale v koprskem okraju, -r- razglablja o odnosih med morjem in planinsko-turističnim zaledjem, primorska pesnica Ludovika Kalan je zastopana z barvitimi stihmi »Večer ob morju«, bodrilno je poročilo o delu Kluba pomorščakov LRS, ki ima trenutno že tri podružnice, četrto pa pripravlja še za to jesen. Klub izdaja tudi svoj BILTEN. Doslej so izšle tri številke, četrta je napovedana za praznik mornarice, 10. september, ki so si ga izbrali za svoj praznik tudi slovenski pomorščaki.

Med članki in srbohrvaščini izstopajo predvsem: Decentralizacija Jadranske linijske plovbe, Reška luka in njena obnova, Svetovno ladjedelništvo 1956: 6,5 milijonov ton novih ladij, Živiljska zavarovanja in pomorščaki, Promet v deželi fjordov, Morje v srbski poeziji, Z jadrnicami okrog sveta itd.

Vsebinska važnejših člankov je kratko povzeta tudi v francoskem in angleškem jeziku. Revija objavlja tudi številne fotografije. -vipi-

V NEDELJO VELIKA LOVSKA PRIREDITEV V PIVKI

Lovska družina Pivka je v sodelovanju s koprsko Okrajno lovsko zvezo pripravila za soboto in nedeljo slovesno praznovanje 50-letnice slovenskega lovstva, 50-letnice primorskega lovstva in še prav posebno 50-letnice obstoja Lovske družine Pivka.

Ze v soboto zvečer se bodo pivški in okoliški lovci zbrali ob tabornem ognju pri lovski koči pivške družine. V nedeljo zjutraj pa bo budnica, svečan sprejem povabljenih gostov, slovesna seja Lovske družine Pivka in plenum Okrajne lovške zveze v kolodvorski restavraciji. Popoldne pa bo na veliki lovski veselici bogat srečolov, velika licitacija srnjakov, nagradno streljanje, šaljiva pošta in seveda neprisiljena zabava s plesom. Za veselo zabavo bodo skrbeli združeni pevski zbori, pivški taborniki in veseli Postojnski fantje. Pivčani priskrbo vabijo vse prijatelje lovstva in druge ljudi dobre volje.

kako upravljamo

NOV KORAK V POVEČANJU KMETIJSKE PROIZVODNJE

Traktorji orjejo v globino

V zadnjem času smo na obalnem področju koprškega okraja opazili napore kmetijev, da bi zapuščeno in neizkoriščeno zemljo usposobili za ustvarjanje večjega narodnega dohodka. Kmetijske zadruga in državna kmetijska posestva so se z vso resnostjo lotila obdelave tistih površin zemlje, ki imajo možnost pospešenega povečanja rodnosti. Znanost je, da je zemlja Slovenske Istre visoko kakovostna za gojitev zgodnjih kultur, vendar pa dokaj slabo izkoriščena. Do tega prepričanja se je lahko dokopal vsak laik, ne da bi mu bilo potrebno proučiti številnih gospodarsko-kmetijskih elaboratov. Leti so dosledno dokazovali, da je ozemlje Slovenske obale idealno za gojenje takih kmetijskih pridelkov, ki imajo visoko komercialno ceno, in pa za gojenje najboljših sort vinske trte. Zato so kmetijske zadruga in državna posestva tega področja letos povečala napore za obnovo kmetijstva, in tudi za razširitev vinogradniških površin.

Na Baredah. Tako pravijo več hektarskemu ozemlju tik pod Skofijami. Se sredi julija je na petih hektarih rasla trava. Danes pa na tej zemlji KZ Skofije-Ankaran s sodobno mehanizacijo urejuje zemljišče, da ji bo z saditvijo kakovostnih sort vinske trte dalo večji finančni uspeh. In ne samo to! Ne gre le za dobiček koristnika tega zemljišča. Z intenzivno in popolno izkoriščenostjo zemlje, bo naše tržišče razpolagalo z večjim pridelkom, da se bodo ob večji ponudbi cene

približale kupni moči potrošnikov, saj nameravajo ob omenjenih petih hektarih vinogradov vzgojiti na dveh ha tudi breskve. Res je, da bodo stroški strojne obdelave tega kompleksa presegli vsoto milijona dinarjev, zamisliti pa se moramo tudi ob ugotovitvi, da bi za ročno rigoljanje petih hektarov, če bi hoteli doseči enak enak delu strojev v istem časovnem razdobju, morali najeti najmanj 400 delavcev in da bi plačilo, upoštevajoč težak teren, hrano in prenočišča, preseglo 7 milijonov dinarjev. Z drugimi besedami: strojna obdelava zemlje je sedemkrat cenejša od ročne, marsikdaj pa tudi kvalitetnejša. Tega se je upravni odbor KZ Skofije-Ankaran dobro zavedal in danes pesem traktorjev napoveduje, da bo po jesenski saditvi cepčenk sorte kabernet iz trsnice v Vrhopolju pri Vipavi, že čez pet let imel obilno trgatve.

V Centurju nad Koprmo pa je domačin Stanko Krmar organiziral arondacijo strmega hriba, kjer je nekoč raslo na zemljišču štiri najstih privatnikov nerodovito grmičevje in gozd. Okrog 5 ha je

bilo tam takšne zemlje, in traktorji so zaropotali ter jo zrigolali. Da pa bi čim prej izplačali stroške rigoljanja in da bi to zemljo že v času, ko jo je treba pripraviti za gojitev vinske trte kar najbolje izkoristili, so sklenili posaditi paradižnike. Vsekakor vzgleden primer umnega gospodarjenja in praktičnega izvajanja načel sodobnega kmetijstva tudi v privatnem sektorju!

Poglejmo še v Reti. — Tako se namreč imenuje 18 hektarsko zemljišče ob cesti, ki pelje iz Smarja nad Koprmo proti Pučam oziroma Koštaboni. Tudi tam te dni rigolajo. Državno posestvo Brič bo ta veliki kompleks posadilo s cepčenkami sorte malvazi-

ja in kabernet. Le ob cesti bodo mandeljevi nasadi, na prisojni strani tega zemljišča pa oljčni. S saditvijo bodo pričeli že v drugi dobrih plavalcev. Ti so že po bo vreme nagajalo. Brez skrbi lahko trdimo, da bodo tako preurejena, doslej neplodna zemljišča, v bližnji bodočnosti ne samo pomemben gospodarski činitelj, pač pa tudi izredno lep okras sedaj marsikje pustemu obalnemu področju. To pa je osnovni namen teh velikih del, ki tistemu, ki jih stalno ali pa občasno zasleduje, zgovorno govorijo, da je tudi ob naši obali obnova kmetijstva, kot ene izmed najvažnejših gospodarskih panog, dobila tisto obeležje, ki ji pripada.

NA SKOFIJAH RIGOLAJO

Kljub pozebi - bogata pšenica

Ko je bilo razpisano zvezno tekmovanje za višje hektarske donose pšenice, so se prijavile tudi štiri kmetijske zadruga koprške občine: KZ Koper, KZ Marezige, KZ Skofije-Ankaran in KZ Bertoki. Zaradi letošnje pozebe v

maju, pa sta od tekmovanja odstopili KZ Skofije-Ankaran in KZ Bertoki, ki bi pod normalnimi pogoji lahko zabeležili največji uspeh pri doseganju visokih, celo nadpovprečnih hektarskih donosih.

Kmetijski zadrugi Koper in Marezige sta se udeležili tekmovanja s 15 oziroma z 18 ha površine. Kljub temu, da so se člani omenjenih kmetijskih združenj vključili v tekmovanje dokaj kasno, zaradi česar ni bilo mogoče pravočasno podvzeti vrsto agrotehničnih mer, kot so pravilna in pravočasna obdelava zemlje, izbira elitnih sort pšenice, racionalno gnojenje v času setve, setev s sejalnimi stroji itd., so uspeli po navodilih kmetijskih strokovnjakov doseči lepe uspehe.

Občinska komisija SZDL Koper, določena za priznavanje in kontrolo posevkov ter za vzemanje vzorcev, je med drugim tudi nadzorovala mlave pšenice. Svoje delo je zaključila z naslednjimi ugotovitvami:

KZ Koper je dosegla na površini 15 ha srednji hektarski donos 38 q, kar pomeni, da je ob upoštevanju srednjega hektarskega donosa na področju te občine, ki ne bo višji od 22 q, doseženi uspeh res zadovoljiv. KZ Marezige pa je na 18 ha dosegla pov-

prečni hektarski donos 34 q. Najboljše uspehe so pozele sorte Ciro Menotti, Fortunato in le ponekod Mentana in Virgilio.

Med kmetovalci so najboljši: Aleksander Babič iz Skocjana, Lazar Fikon iz Potoka in Ana Bordon iz Tribana, ki so pridelali po 42 q pšenice na hektar, dalje Celestin Babič iz Centurja in Virgil Olivo iz Ubalda s po 44 q. Josip Pernič iz Ubalda, ki je dosegel celo 46 q pridelka na hektar, Herkul Babič 38 q, Andrej Stok in Gaudencij Belina po 39 q ter Ciril Babič iz Burij, ki tekmuje na površini 3800 m² zato, ker je na tej pridelal 38 q pšenice na hektar, na površini 300 m² pa celo 55 q na ha.

Na osnovi teh ugotovitev je okrajna komisija predlagala republiški komisiji za tekmovanje, da bi dobila KZ Koper nagrado v višini 400.000 dinarjev, KZ Marezige pa 200.000 dinarjev. Kakor je znano bi 75% omenjenih nagrad razdelili med tekmovalce, ostanek pa kot nagrade tistim strokovnjakom, ki so z nasveti sodelovali v borbi za povečanje donosa pšenice na Koprskem.

dr. F. J.

Vaški odbor v Sembijah pri Ilirski Bistrici
POPRAVLJA STOLETNO
ZAOSTALOST

Vaški odbor v Sembijah pri Ilirski Bistrici je izredno dejaven. Posebno se je v zadnjem času zavzel za ureditev vodnega režima v svoji vasi, ki jo teži vedno pomanjkanje vode. Pri najmanjši suši kapnice ne zadostuje več in morajo vodo prinašati ali voziti od drugod, predvsem od izvira v Podtaboru. V vasi je okrog 30 vodnjakov in velika luža (kal), kar pa ne zadostuje poleti za okrog 200 glav živine, da ne govorimo o ljudeh, ki rabijo dobro pitno vodo.

Na prošnjo odbora je v vas prišla komisija Vodnega gospodarstva iz Kopra. Pregledala je vodnjake in kal ter izvirek v Podtaboru. Ta je še prav posebno zanimiva, saj voda v njem ne usahne niti v najhujši vročini. Bajše so že Italijani raziskovali možnosti, če ne bi lahko iz tega izvira napajali Trst.

Nujno je, da dobijo Sembije osrednjo cisterno in napajališče za živino. Načrte za to je brezplačno napravilo Vodno gospodarstvo, opravilo že tudi komisijske ogledne in tudi sicer veliko pomagalo. Vaški odbor ima že 130.000 din, nadaljnjih 160.000 pa bo te dni dobil za najemnino za strelisce. Tako upa, da bo že v bližnji prihodnosti le rešeno in spravljeno z dnevnega reda pereče vprašanje, ki je predmet razprav na vsakem vaškem sestanku. Da je zadeva krenila z mrtve točke, pa ima vsekakor velike zasluge prav novi vaški odbor, v katerem so Adolf Novak, Franc Senkinec, Jože Senkinec in Drago Keber.

Člani aktivov mladih zadrugnikov — berite in dopisujte v »Slovenski Jadran«!

Kmetijska šola Lože pri Vipavi

razpisuje vpis gojencev v novem šolskem letu 1957/58.

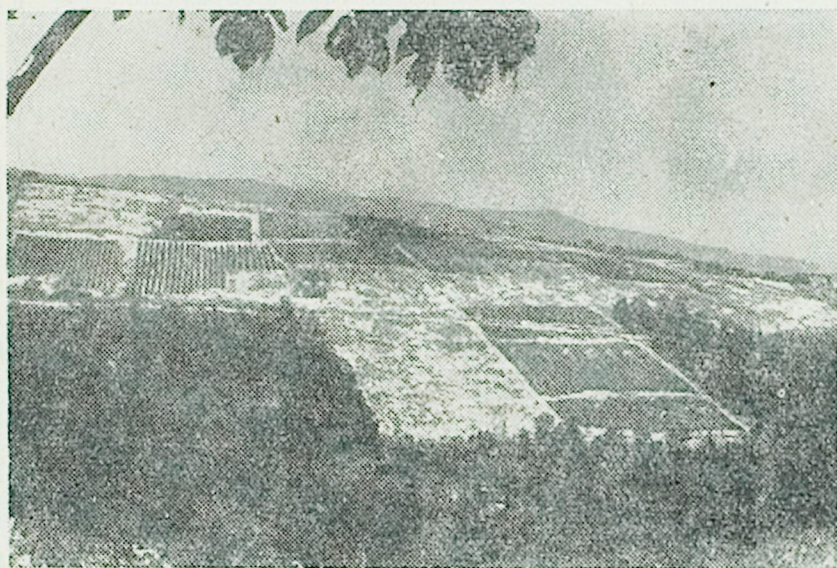
Pogoji za sprejem so:

1. Starost najmanj 16 let
2. 2 razreda gimnazije ali 6 razredov osnovne šole
3. Telesno in duševno zdrav.

Sola traja eno leto. Gojenci imajo vso oskrbo v šolskem internatu. Mesečna vzdrževalnina znaša 3.000 din. Kandidati, ki nimajo možnosti, da se šolajo sami, naj zaprosijo za štipendijo pri svojih KZ ali OZZ.

Kandidati naj pošljejo do 30. avgusta na naslov: Kmetijska šola Lože pri Vipavi, naslednje dokumente:

1. Prošnjo, kolkovano s 30. dinarji
2. Zadnje šolsko spričevalo
3. Zdravniško spričevalo
4. Pismeni pristanek staršev (KZ, OZZ), da bodo plačevali vzdrževalnino.

Da bi bila zemlja čim boljše gospodarsko izkoriščena, se grmičevje in nedonosni gozdički umikajo novim vinogradniškim nasadom. Centurjski kmetje nad Koprmo so se namreč odločili, da bodo arondirali svoja zemljišča ter na približno petih hektarih zasadili vinsko trto.

POMEMBEN USPEH DOMAČE KEMIČNE INDUSTRIJE

Odslej domača mlečna kislina

Pretekli teden je delovni kolektiv tovarne organskih kislin »Zadružnik« v Ilirski Bistrici, ki je pravzaprav obrat tamkajšnje Zadružne poslovne zveze, dosegel pomembno delovno zmago: uspelo mu je začeti proizvajati mlečno kislino. Doslej smo namreč

Tovarna organskih kislin »Zadružnik« v Il. Bistrici osvojila postopek izdelave mlečne kisline, ki smo jo doslej uvažali

morali ta, za našo industrijo zelo pomemben izdelek, uvažati.

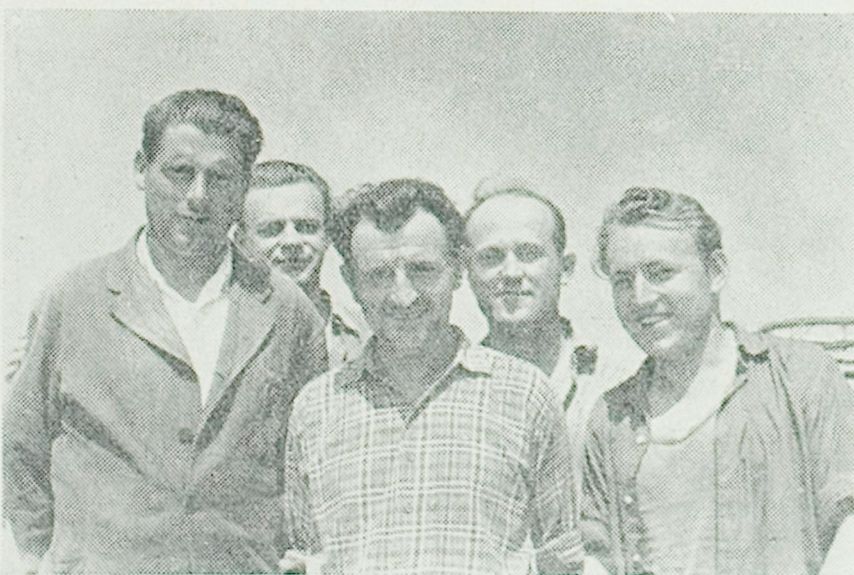
Tako kot oprema obrata za izdelavo mlečne kisline, kakor tudi osvojitve celotnega tehnološkega postopka po doma izdelani in izčrpnih tehničnih ter ekonomskih dokumentacij, so rezultat neumornega dela članov kolektiva, predvsem dr. Bogomira Koželja, inž. Staneta Skafarja, inž. Ivana Gomboča, organov delavskega upravljanja v tem podjetju ter širokega razumevanja njegove uprave, ki jo kot direktor podjetja vodi Jože Bubnič.

Pri osvajanju proizvodnega postopka, le-ta je zelo zahteven, je bilo treba temeljito strokovno usposobiti delavce, saj pred izvajanjem začetnih poskusov niso imeli zadostnega znanja o kemični, kaj šele o mikrobiološki tehniki. Zagrizenost v delo, ki so ga pokazali tako delovni kolektiv, kakor tudi strokovnjaki, je dokazala, da z dobro voljo in z vsestransko delovno vnemo lahko zabeležimo velik korak naprej v odtegotanju od tuje pomoči. Ilirsko-bistriško podjetje »Zadružnik« bo namreč s proizvodnjo 150 ton mlečne kisline letno za-

dovoljila potrebe domače usnjarske, tekstilne in živilske industrije. Medtem ko bo novi obrat znatno pripomogel k štednji deviznih sredstev, pa bo po drugi strani omogočil zaposlitev nadaljnjih 24 delavcev iz neposredne okolice Ilirske Bistrice.

»Zadružnik« v Ilirski Bistrici je z osvojitvijo izdelave mlečne kisline postal prvo in edino podjetje v Jugoslaviji, ki je sposobno do skrajnosti predelati vse sestavine mleka.

Mlečno kislino pridobivajo iz sirotke na osnovi vrenja bakterij. Tako pridobljeno mlečno kislino čistijo in jo koncentrirajo, iz sirotke pa izločijo tudi laktoalbumin — to je žlahtno beljakovino mleka, ki jo lahko naši živinorejci s pridom uporabljajo. Z drugimi besedami: že ti skrajno skopi podatki lahko prepričajo vsakogar, kako velik uspeh za nadaljnji razvoj naše industrije je dosegel skromni kolektiv ilirsko-bistriškega zadrugnega podjetja »Zadružnik«, ter lahko pričakujemo, da bomo še večkrat slišali o marsikateri njegovi noviteti, ki bo za naše gospodarstvo velikega pomena. RS

To pa je skupina traktoristov koprškega Zadrugnega servisa: Vergilij Riosa, Gabrijel Opeka, Franc Skrgat ter Franci Klenar, drugi v drugi vrsti od leve pa vodja obnove tega podjetja Mirko Markežič.

NAŠA ANKETA V ZVEZI Z NOVIM GLEDALIŠKIM ZAKONOM

Spet o jari kači in steklem polžu

Anketa praviloma ni polemika, zagledalji tudi pričujoči sestavek nima in noče imeti anketnih pretenzij, marveč — toda le do neke mere — bolj polemične. To je bilo treba razjasniti v uvodu zaradi možnih kasnejših nesoglasij, ki tako rada prihajajo sama od sebe zlasti še v primeru, ko o nadaljnjem obstoju in opirajoč se na kategoričen imperativ, ki ga imenujemo »zakon«, piše človek, ki je nekaj let nazaj kar dovolj budno spremljal razrast nekega gledališča in seveda ni preveč štedil z izrazi (subjektivne) nejevolje, ko je ocenjeval to ali ono gledališko stvaritev. Osnovo za ta zapis pa v dovoljni meri nudita dva anketna sestavka, objavljena v Slovenskem Jadranu: prvi izpod peresa upravni-ka Gledališča Slovenskega Primorja Oskarja Venturinija, drugi pa predsednika Upravnega odbora GSP dr. Svetozarja Poliča.

Medtem ko je prvi precej himnično intoniran in — razen znanih dejstev — ne pove nič novega, vsekakor pa ničesar bistvenega, je prispevek predsednika upravnega odbora bolj tehten vsaj v nakazovanju — če hočete — jurisdikcije novega gledališkega zakona glede na današnji položaj koprškega gledališča in v dovolj realnih prepričanjih za nadaljnji obstoj GSP.

Zdi se mi torej primerno, da še vedno namesto uvoda opozorim na dve ključni dejstvi, ki sta za razpravljanje o nadaljnjem obstoju Gledališča Slovenskega Primorja nekeje najbolj bistveni: to je stvarna, nepopustljiva in vsekakor dobronamerna ocena artistične kvalitete GSP in njegova jasno izražena namembnost. Umetniška kvaliteta nekega gledališča je njegova osebna izkaznica. To je povedal nekoč že Stanislavski, ki ga pri nas kar dovolj cenimo, vse premalo pa nam je pri sruču njegova trdovratna principelnost, da dobro gledališče lahko uspeva le z dobrim umetniškim kadrom. Upravnik GSP pravi, govoreč o napredku koprškega gledališča, dobesedno to-le: »Danes, po treh letih, smo napredovali toliko, da imamo svoj lastni avtobus in da bi vse potrebe Primorske z lahkoto krili z malenkostno izpopolnitvijo igralškega in tehničnega kadra.« To je, vsaj v grobem, bilanca »umetniškega razvoja« Gledališča Slovenskega Primorja v zadnjih treh letih, to namreč, da ima gledališče svoj lastni avtobus in da bi lahko »krilo« vse »potrebe« Primorske.

Zal pa nista ne prvi ne drugi pisec omenila tragičnih repertoarnih transakcij, ki so si sledile brez pravega reda, brez neke notranje urejenosti in brez dobre, higienične gledališke discipline. Izbira gledaliških komadov je bila delno odvisna od gostov-režiserjev, ki so na deskah koprškega gledališča reproducirali tista dela, ki so že šla čez oder njihovih »domovinskih« gledališč, delno pa od neugledne improvizacije in na hitro sprejetih odločb.

Jasno je, da je bila (in je morala biti) kvaliteta predstav prav zaradi tega dejstva slabša in v nekaterih primerih ni zadovoljevala niti nivoja dobrega amaterskega gledališča. Seveda: če kvalitete nekega gledališča merimo na vate, to se pravi po nekakšnem kriteriju normiranja (»... presegli smo normo 150-ih predstav itd.«), potem — razumljivo — ni nobenega razloga za bojazen, da bi GSP še nadalje ne »presegal« norme in proizvajalo v sezoni več kakor 200 predstav in tudi do dvajset pre-

mier. Kvaliteta je vselej — ob določenih pogojih in v določeni sredini — v obratnem sorazmerju s številom predstav. Ta teorija kajpada drži le za nekatere primere in praksa je pokazala, da velja tudi za Gledališče Slovenskega Primorja.

Lahko je pisati slovesne besede z mastnimi črkami, malo pa je pravih prijateljev koprškega gledališča, tistih, ki ga poznajo deloma tudi čez šepetalnico in ki jim je — kljub zavoglarstvu namigovanju, da so he-retiki in sovražniki gledališča — njegov razvoj in uspeh pri srcu, ki bi koj na prvo besedo že verjeli. Gledališki zakon je trd in neizprosni, hkrati pa klasično jasen in nedvoumen: govori o direktorju, ki naj bo tak in tak, s temi in temi kvaliteta-mi, govori o dveh režiserjih, stalnih seveda, nadalje o določenem številu profesionalnega igralškega kadra, to se pravi igralcev, katerih umetniško dejavnost moraš ocenjevati z enakim kriterijem kakor na primer tisto na odru ljubljanske Drame. Kaj od vsega tega ima GSP? Razen enega ali dveh igralcev, ki bi do neke mere zadostila kategoričnim zahtevam gledališkega zakona, nič več. Ne direktorja in ne režiserjev.

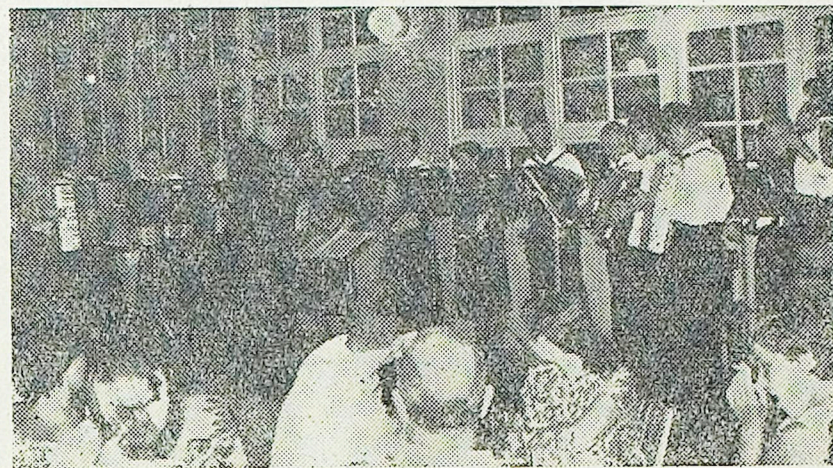
Direktorja namreč, ki bi z določeno umetniško avtoriteto, obenem pa avtonomno lahko vodil poklicno gledališče čez ovire, ki se tako rade in tako pogosto postavljajo na pot v razvoju in napredku slehernega gledališča. Tu ne mislim na organizacijske probleme, ki so itak pendant vsem drugim, marveč na umetnike, to je repertoarne, dramaturške, stilno-idejne probleme, ki so za teren, ki ga ima »v posesti« GSP, bolj važne od vsega drugega. Nič ni namreč bolj važno in skoraj usodno od vprašanja: kaj igrati pred občinstvom, ki je bilo toliko in toliko časa odrezano od domačega jezika in gledališča in kako določiti nekakšno sinhronez med občinstvom domače hiše — to sta poleg Kopra tudi Izola in Piran — in tistim na vasi in sploh na terenu. Niti najmanj seveda ne dvomim, da bo koprsko gledališče deležno obilne pozornosti (zlasti v materialnem smislu) ljudske oblasti in tiste pozornosti, ki v etično-moralnem smislu uravnava umetniški puls gledališča (občinstvo), toda le, če bo tudi v organizacijskem smislu prišlo do korenitih sprememb in do nastavitve solidnega igralškega kadra, ki bo lahko edina trdna baza za temeljito in pošteno gledališko delo.

Odveč je torej ponavljati tisto, kar smo čitali v dveh anketnih odgovorih: popolno soglasje z gledališkim zakonom, nakazana obljuba po zadostitvi pogojev in urejena materialna platforma. Če trdovratno odklanjamo povest o jari kači in steklem polžu, je to zagledalji, ker si želimo dobre-ga gledališča in dobrih predstav. Za

vse to pa ni dovolj zgolj materialna osnova in izpolnitev »norme«, marveč tiha, toda prolektivna zavest o iskreni umetnosti na gledaliških deskah, dobri, resnično dobri igralci, dobri, prav tako resnično dobri režiserji in ne nazadnje dobro, razgledano in ne avtorsko vodstvo, ki bo z razumevanjem spremljalo dogodke to — in onstran rampe.

Mislim pa, da bi ne bilo pošteno, če bi namesto zaključka ne želel bodemu poklicnemu gledališču vsega dobrega, zlasti pa še uspešen start v novo — v mnogih smislih novo — gledališko sezono.

Milan Lindič

Harmonikaški zbor »Kajuh« je koncertiral v soboto zvečer, dne 3. avgusta, tudi na terasi hotela in restavracije Turist v Ankaranu. Na sliki ansambel med izvajanjem koncertnega programa; dirigent prof. Janez Kuhar.

PRIMORSKE PRIREDITVE OB SLOVENSKI OBALI

»Kajuhovci« prvič v Kopru

Priznajmo kar v začetku: koncert harmonikarskega orkestra »Kajuh« iz Ljubljane, ki ga vodi prof. Janez Kuhar, kljub številnim lepakom in drugi propagandi, v Kopru ni privabil toliko ljudi, kakor bi bilo potrebno in zaželeno. Zakaj koncerta, prirejenega 2. avgusta zvečer na Trgu revolucije, se je udeležilo bolj malo ljudi. Kje so vzroki? No, in o tem velja najprej nekaj spregovoriti!

Številni naši ljudje še vedno menijo, prvič: da je harmonika nacionalno opredeljen instrument, torej nekak nacionalni instrument Nemcev, in drugič: harmonika je primerna edinole za jazz in za gostilniške zabave. Torej — harmonika, da bi sodila tudi, recimo, v koncertne dvorane, da bi bila nekak posredovalec lepe glasbene umetnosti, ne, to pa že ne!

Morda so te besede povedane preveč naračnost, morda premalo povedo, morda celo povedo manj, kakor bi bilo treba. Res je: dandanes je med ljudmi o harmoniki mnogo deljenih mnenj. Bi pa ta problem resnično zaslužil večjo in daljšo razpravo. Mimo tega pa bi nedvomno tudi koncerti harmonikarskih orkestrrov prispevali svoje, če za začetek nič več vsaj to, da bi ljudje sami spoznali, da je moč s harmoniko posredovati lepo glasbo! A dovolj o tem!

»Kajuhovci«, ta v 1945. letu ustanovljeni mladinski harmonikarski orkester, ki ga že ves čas od ustanovitve vodi profesor Janez Kuhar, so znani ne samo širino po Sloveniji in Jugoslaviji, temveč tudi v tujini. Zdaj šteje ta orkester trinajst ljudi, fantov in deklet, ki bodo v letošnjem

šolskem letu diplomirali na univerzi. Ne, to niso poklicni harmonikarji, temveč jim je to prijetno glasbeno izživiljanje. Toda tedaj, ko je Janez Kuhar ustanovil orkester, je bil mnogo številnejši. A iz leta v leto so mladi fantje odhajali, potem, ko so dokončali študije, na službena mesta in tako se je manjšal orkester. Kako radi se spominjajo ti mladi ljudje tudi časov, ko so podnevi vozili samokolnice in delali z lopatami na vseh mladinskih delovnih akcijah, zvečer pa so prirejali koncerte. Da, tega je že dolgo... Se to! »Kajuhovci« so med številnimi nastopi v tujini lani tekmovali tudi s profesionalnim orkestrom »Höhner« v Nemčiji. In uspeh? »Kajuhovci« so bili pred »Höhnerci«! Jeseni letos bodo »Kajuhovci« imeli zavidanja vredno »obletnico«: dvestoti nastop na odru.

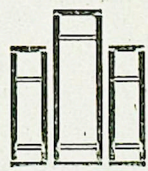
In čeprav so »Kajuhovci« obredili skoraj vso Jugoslavijo in dobršen del evropskih mest, na Koprskem doslej še niso bili. Tembolj smo bili zatorej radovedni, kako bo »uspel« na naših tleh, v okviru »Primorskih prireditve«. Kdorkoli je prisostvoval koncertu, ni mu bilo žal. Program, ki je obsegal tudi dela znamenitih glasbenikov (dela so večinoma prirejena za harmonikarski orkester, nekatera pa so prav napisana za harmoniko):

Tajčevića, Baranovića, Gotovca, Zajca, Suppeja, Verdija, Rixnerja, Offenbacha, Hačaturjana in drugih, je namreč navdušil poslušalce. Če tega človek sam ne bi slišal, bi skoraj ne verjel, da je mogoče izvabiti iz harmonike take lepo zveneče akorde, melodije! Kako mogočno je odmevalo, ko so zaigrali Suppejevo »Lahko konjenico«, kako prešerno so zveneli akordi »Potrkana plesa«, kako razigrano je bilo slišati Gotovčev ples, kako melodiozno so mehki zvoki Verdievega Preludija segli v srce in kako »bojevit« so bili takti Hačaturjaninega »Plesa s sabljami«! Preveč bi bilo naštevati vse. Toda za vse, ki so slišali koncert, je bilo to edinstveno kulturno doživetje. Res je sicer, da na tako odprtem prostoru vse glasbene fineše orkestra niso prišle do izraza (kako drugače je slišati orkester v dvorani!), toda kljub temu so »Kajuhovci« uspeli, saj so bili deležni navdušenega odobravanja.

S podobnim sporedom pa so »Kajuhovci« nastopili v soboto tudi v Ankaranu, kjer je bil obisk veliko večji. V ponedeljek v Izoli in v tork v Piranu.

Prepričani smo, da so »Kajuhovci« tudi pri naših ljudeh vzbudili večje zanimanje za harmoniko in želimo, da bi se v Slovenskem Primorju še kmalu oglasili. B. A.

NOVITETE NA KNJIŽNI POLICI

MUNRO LEAF:

ZGODBA O FERDINANDU

Ferdinand je ime bikcu, ki je nekoč živel v Španiji, v deželi matadorjev, ki so se »bojevali« z bikli v arenah. Toda Ferdinand ni niti najmanj podoben drugim bikom, o čemer pripoveduje zgodba.

Knjiga, ki bo navdušila slehernega cicibana, je izdala Mladinska knjiga v Cicibanovi knjižnici.

FRACE BEVK:

SPODOBNO SE OBNASAJ

Zanimivo, svojevrstno in preprosto knjigo o tem, kako naj se mladi ljudje obnašajo (mimogrede: tudi marsikdo starejših bi jo nedvomno s pridom uporabil), je izdala že pred leti Mladinska knjiga, pa je bila verjetno razprodana, zato torej ponatis.

MIROSLAV ZEJ:

IZ ŽIVLJENJA SESALCEV

Knjiga, ki jo je izdala Mladinska knjiga v knjižnici Priroda in ljudje, je bila tolikanj potrebna, da smo jo že težko pričakovali. Avtor nam je že znan.

A. A. MILNE:

MEDVED PU

Pravilčno zgodbo o medvedu Puju je napisal najznamenitejši sodobni angleški mladinski pisatelj A. A. Milne. Napisal je vrsto iger in komedij, več romanov in nekaj kriminalk. Izmed vseh njegovih knjig pa je najbolj popularna knjiga o medvedu Puju, za katero ga je navdahnili njegovi sin. Od leta 1926, ko je ta knjiga izšla, pa do leta 1953, so jo v Angliji ponatisnili šestintridesetkrat v skupni nakladi 573.000 izvodov. Nedvomno bo

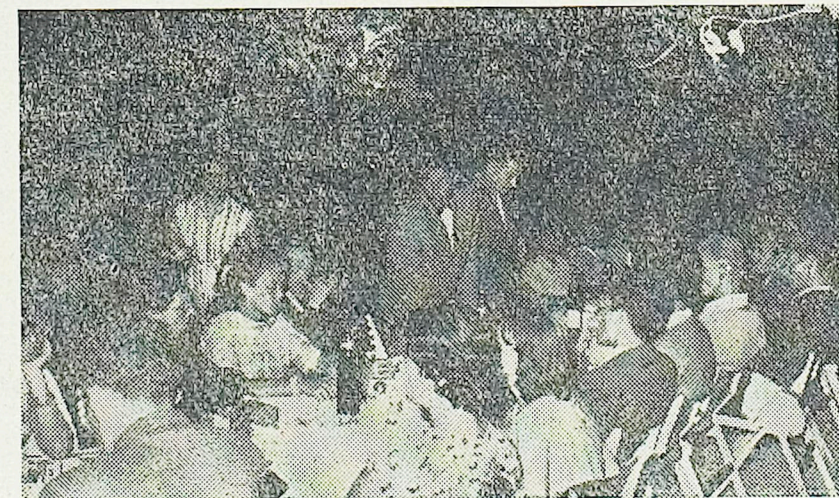
prvi prevod te knjige v slovenščino (prevreda jo je Majda Stanovnik), ki jo je izdala Mladinska knjiga v Cicibanovi knjižnici, zanimala ne le mladino, temveč tudi odrasle, saj je delo napisano duhovito, z dobročustnim posmehom človeških slabosti in s polno mero ustvarjalne iznajdljivosti in fantazije.

Prizor iz »Botra Andraža« v izvedbi Gledališča Slovenskega Primorja

ZA POSPEŠEVANJE DOMAČE KNJIŽEVNOSTI

Dosedanjimā slovenskima književnima nagradama, Prešernovi in Levstikovi, se bo v kratkem pridružila še Prežihova nagrada, ki jo bo podeljevala vsako leto mariborska založba »Obzorja«. Nagrada je namenjena originalnim slovenskim delom, ki bodo izšla v enem koledarskem letu pri založbi »Obzorja«. Podeljevali jo bodo na dan Prežihove smrti 18. februarja, in sicer dve nagradi v skupni višini 300.000 dinarjev.

Konec preteklega meseca je bil v Ljubljani III. mednarodni seminar študentov 23 držav iz vseh kontinentov. Okrog 40 udeležencev seminarja je poslušalo predavanja in razpravljalo o vrsti mednarodnih vprašanj in o stališču Jugoslavije do njih, o pravni zaščiti človeka v socialistični družbeni ureditvi, o mednarodnem študentskem sodelovanju ter o družbenem upravljanju naših visokih šol. Po zaključku seminarja so si gostje ogledali del naše domovine ter svoje potovanje po Jugoslaviji zaključili z odmorom v Ankaranu. Ob tej priložnosti je podpredsednik Odravnega ljudskega odbora v Kopru Franc Klobučar priredil v koprski restavraciji »Galeb« v sredo 1. avgusta, večerjo študentom-udeležencem III. mednarodnega študentskega seminarja. Na sliki podpredsednik OLO Franc Klobučar med nagovorom, ki ga je tolmač sproti prevajal iz slovenskega v angleški jezik.

Če študent na rajžo gre...

Da, če študent na rajžo gre! O tem mi je moj oče toliko pripovedoval. Seveda, moj oče je bil svoje dni študent, jaz pa sem danes. Včasih je bilo za nekatere lahko; posebej za tiste, ki so bili s kmetov doma. Ljudje so bili prepričani, da bo »Kovačev študent« novo mašo pel. Zato pa je tudi gospod župnik rad odmaknil nekaj dinarjev iz cerkvenega denarja in prav nič se v njegovi mošnji ni poznalo. Tako je bil svoje dni moj oče dobil v roke priporočilno pismo in z njim je prepotoval vso Slovenijo od Krasia do Bele krajine in se pri vsem tem ni prav nič zavedal, da prosjači.

Študentov ne bo zmanjkalo, dokler bo svet obstajal. In želja po »rajžanju« ni danes nič manjša, kot je bila pred leti. Toda danes ni treba več župnikovega priporočila! Potrebna je le »samoiniciativa«. Učena beseda, ne? Ta izraz vam bo docela razumljiv, če vam povem, da je čas, ko se mora vsakdo znati postaviti na lastne noge. To pa ni hudo, to je dobro, zakaj tako postane človek osebnostno svobodni. Počitniška zveza Slovenije je organizacija, ki stremi za tem, za osebnostno svobodo. Za počitek brez prosjačenja. Za realne zmožnosti svojih članov. Za oddih in počitek brez računov...

Glejte, kmalu bi me zaneslo v filozofijo. Jaz pa sem daleč od tega. Hočem vam samo povedati, kako sem preživel lanske letošnje počitnice.

—0—

Bilo nas je sedem: pet fantov in dve dekleti, vsi člani Počitniške zveze Slovenije, iz družin istrskega mesteca Pirana. Odločili smo se, da bomo skupaj preživeli nekaj lepih dni pod šotiri ob našem Jadranu. Prešteli smo vse svoje prihranke, preobrili žepe in izpraznili hranilnike. Našli smo nekaj, vendar premalo za uresničanje naših načrtov. Iz teh zadreg nas je nepričakovano rešil predsednik mestnega odbora PZ Pirana, profesor Kopriva, ki je izvolil naše načrte, jim prisluhnil in preračunal: če jim damo nekaj denarja, bo šlo. Pogovoril se je še z ostalimi odborniki in tako nas je na sestanku zelo, zelo prijetno presenetil: razen šotorov nam je Mestni odbor PZ Piran dal še denarja na pot.

Lepega poletnega jutra smo se odpeljali skupaj z našim predsednikom z motorno ladjo »Aleksom Saničem« do Opatije.

Plovba je bila čudovita. Pristajali smo v večjih pristaniščih

in si ogledali znamenitosti Istre in njenih mest. Če smo le utegnili, smo se zmuznili z ladje na kopno. Povsod so odkrile naše oči kaj novega. Pri tem nam je vneto pomagal naš predsednik in vsa posadka na ladji.

Vse pa le ni šlo tako gladko! Med vožnjo smo se namreč dogovarjali, kaj in kako bomo prebili svoje proste dni, ki so se nam zaradi nepričakovane »dodacije« tako lepo podaljšali. Razdelili smo si »funkcije« in vse bi bilo po načrtu, če nam ne bi tovariš Klavdij tako grdo odpovedal. Obljubil je namreč, da bo prevzel kuhinjo. Tako važen posel mu ne bi zaupali, če ne bi sam tako vneto prepričeval vse nas, kako čudovite so palačinke, ki jih speče on! Kako so nam zadišale. Pa smo bili grdo prevarjeni. Konec koncev se je izkazalo, da Klavdij ni doslej še nikoli sam pekel palačink, pač pa se je za nje navduševal, posebno, če mu jih je mamica naložila poln krožnik.

Palačink torej ni bilo, zato pa so neverjetno teknile tudi take jedi, pred katerimi doma zavijamo nos. Na primer makaroni in koruzni žganci. Nekje v hribu nad Opatijo smo si postavili šotore. Naše glavno delo? Kopanje in sprehodi. Kaj smo sicer vse počeli, ne morem opisati; preveč bi imel povedati. Še največ preglašev nam je povzročalo kuhanje in sama sreča, da smo imeli »dvoje kril« med seboj! Mi, fantje, smo na vse pretege hvallili njuno kuhinjo, pa če je bilo kaj pohvaliti ali ne, samo da nam ne bi »odpovedali« službe. Celo posodo smo pomili in pobrisali brez godrnjanja. Kaj vse zmore ženska diplomacija! In kako sta se razburjali, če nismo vsega pojedli! Šli sta tako daleč, da smo ju morali prepričevati, da nista mamici, ampak naši sestri, ki jima zaupamo svoje želodce v varstvo. Za plačilo smo jima pri kopanju pošteno nagajali. Toda maščevanje ni izostalo. Nekega lepega večera še nisem dobro legel, ko sem že zatulil in oddrvel v mesečno noč. Za seboj sem slisal posmehe in glasove: »Zdaj imaš prismojene makarone!« Bili pa niso makaroni, temveč maščevalne roke, ki so mi nastavile pod rjuho morskega ježka. Potem sem se dva dni kupal, končno pa se je ohladila moja jeza in zadnjica z njo vred.

Iz Opatije smo hodili na izlete, ki so bili koristni in škodljivi hkrati. Škodljivi za naše žepe. Morda bi še »nategnili« lepe dni

za kak teden, če bi si ne privoščili raznih dobrot v Reki, Opatiji in Lovranu. Da, dobra šola za družič.

Res, bilo nam je lepo. In sedaj se že spet pripravljam na pot. Konec šolskega leta je in naša skupina je vse leto skrbno varčevala. Šli bomo v hribe, da si ogledamo še druge lepote, ki nas vabijo in kličejo.

Vseh svojih načrtov pa ne bi mogli izpolniti, če bi ne bili člani Počitniške zveze. Vsaj vožnjo in prosjačenje si prihranimo. In tako lahko mirno rečem svojemu očetu, da je danes mnogo lepše študentu, če gre na rajžo, kot je bilo njega dni.

Mirko

PIRANSKI OTROCI V KOLONIJI V KOČEVJU

Čudovite počitnice

Čeprav bodo otroci, o katerih govori naš prispevek, ki nam ga je poslala iz Kočevja tovarišica Fanika Bednarik, v času, ko bo le-ta objavljen, že doma, je prav, da se spomnimo njihovega prelepega letovanja.

11. julija ob sedmih zjutraj... Deževen dan leži nad Piranom. Že tako navadno živahno mestec je danes ob tej uri še bolj zaživelo. Pred stavbo občinskega ljudskega odbora se zbirajo otroci — deklice in dečki vseh starosti. Niso sami, temveč jih spremljajo mamice, a tudi očetje. »V kolonijo!« zveni radostno iz ust naših najmlajših. Kakšna radost, kakšno pričakovanje! Avtobus je pripravljen. Tovarišica Struna kliče vsakega po imenu in priimku. Otroci že vstopajo v avtobuse. Še zadnji nasveti, naročila in razgovori staršev z vzgojitelji. Odhod! Slovo za tri tedne, odhod za tri tedne na počitnice v Kočevje. Nekaj otrok smo dobili še v Portorožu — potem pa zares proti Kočevski.

Otroci niso vajeni dolge vožnje z avtobusom. Nič čudnega, nekaterim je bilo slabo že do Kopa. Kratek postanek. Takih pa je bilo do Kočevja, kamor smo prispeli okrog 14.30, še več. Tu nas je pričakoval upravnik Jerina. Vse hkrati je razveselil lep in prijazen dom. Nato pa — otroci so bili razdeljeni po skupinah, vsak vzgojitelj pa je dobil v varstvo do 15 otrok. Razen tega pa še druge praktične stvari: dodelitev postelj, omar.

In že takoj, ko smo otrokom povedali, kako naj zložijo svojo prtljago, smo ugotovili, da nekateri otroci niso vajeni reda. Še več! Nekateri so se kar skrili in

zato smo sklenili imeti jih stalno pred očmi. Življenje v koloniji se je torej začelo...

Vsak dan smo lepo izkoristili za izlete. Ogledali smo si Kočevje in njegovo bližnjo in daljno okolico, bili pa smo celo v Ribnici. No, nismo pozabili tudi na to, da otrokom povemo nekoliko več o narodnoosvobodilni borbi v teh krajih in smo med drugim obiskali tudi nekatere iz NOB ohranjene postojanke na Rogu. Kako so otroci prisluhnili pripovedovanju vodnikov, ko so le-ti pripovedovali o bitkah na Rogu. In še to! Otrokom je gozdni zrak zelo, zelo dobro del.

A ne samo mesto Kočevje, temveč tudi nekatere tovarne smo obiskali. Kako zvedavi so bili otroci, radovedni in kako so se zanimali za delo v tovarnah. Da, otrokom smo nudili kar se je največ dalo, a ne samo razvedri-

bili usidrani v luki le dva dni. Kljub temu pa smo videli in zvedeli marsikaj novega, zanimivega.

Kjerkoli smo se pojavili, so nas ljudje spraševali, od kod smo. »Nu, kak poživljate Jugoslavlci?« so nas spraševali, ko smo jim povedali, kdo smo. Radi smo jim na številna vprašanja odgovarjali, jim govorili o tem, kako živimo, kakšne plače imamo itd. Nismo se čudili vprašanjem, koliko stane pri nas blago, zakaj tamkajšnji ljudje so zelo preprosto oblečeni, blago pa je drago. Tudi hrana ni poceni. Delavec ima na primer 400 do 500 rubljev na mesec, 1 kg sladkorja pa stane 15 rubljev. Kaj radi so se ljudje pohvalili, da je bil Tito tudi pri njih, se pravi na Krimu.

Čez dva dni smo dvignili sidro; naša pot gre proti domovini. Kakšna radost je bila, ko smo se po devetih mesecih bližali domači obali! Nestrno smo pričakovali srečanja z domačini, z družinami in svojci. Ko smo izvedeli, da se bomo usidrili v Pločah, smo začeli odpošiljati brzojavke sorodnikom, naj nas le-ti pričakujejo v Pločah. Svidenje z domačimi je bilo prijetno, pristrčno. Kar na ladjo so prišli in lahko rečem, da se je posadka še za enkrat »povečala«. Člani posadke, ki so imeli določen dopust, so ladjo zapustili, namesto njih pa so prišli drugi. Samo deset »starih« članov posadke nas je ostalo.

Pa je spet bilo vse naloženo in — znova na pot, tokrat na krajše potovanje, samo za dva meseca.

V PIREJSKEM ZALIVU

Po štiridnevni vožnji smo se zvečer usidrili pred Pirejem, nato pa smo zapluli še naprej do luke Elensis, kjer smo naložili tovor minerala. Bila je priložnost, nismo je opustili in smo se z avtobusom odpeljali v Atene, povzpeli pa smo se tudi na Akropolo, to, svetovno zanimivost Grčije.

la, dobre hrane, svežega zraka, temveč so se otroci seznanili tudi s kolektivnim življenjem, s tovarštvom, videli so tovarne, druge kraje, da bodo znali svojo domovino še bolj ceniti. Res, od prvega do zadnjega, vsi so bili zadovoljni s počitnicami. Vsekakor se moramo zahvaliti občinskemu ljudskemu odboru v Piranu, ki je omogočil otrokom pestre dneve počitnic. Zahvalo pa tudi upravniku Jerini, in vsem v Kočevju, ki so nam pomagali, med drugimi tudi upravniku Dijaškega doma Smoleju in vzgojiteljici Lekanovi.

»KVARNER« — NOVO PODJETJE

Na predlog delavskega sveta »Jugolinije« je občina Stari grad na Reki ustanovila novo pomorsko podjetje »KVARNER«. »Jugolinija« je temu novemu podjetju odstopila sedem tramperjev — skupno 25.295 ton — do konca leta pa še štiri. Tako bo imel »KVARNER« enajst ladij s skupno nosilnostjo 57.533 ton.

Lokalni avtobus nas je odpeljal iz Aten po lepi asfaltirani cesti mimo morja v predmestje Aten. Na vzpetini se odpre pogled na mesto in predmestje Pireja, ki je pristanišče za Atene. Sredi mesta se na majhnem griču dviga atenska Akropola, ta najstarejša trdnjava mesta Aten in njen najbolj svet kraj. Sledovi prvih obrambnih zidov izvirajo še iz mikenske dobe, že v 6. stoletju pred našim štetjem pa je bilo tu tudi svetišče. Ta arhaična svetišča in spomeniki pa so bili v času vojn s Perzijci porušeni. Od Perikla pa do konca 5. stoletja pred našim štetjem so obnovili in izgradili Akropolo ter je dobila v glavnem tisto obliko, kakršno je arhitektonsko, čeprav večidel porušena, še do danes obdržala.

Pred vhomom v Akropolo prodajajo številnim tujim in domačim izletnikom spominčke, pred samimi vrati pa je blagajna, kjer lahko človek kupi fotografije, brošure, knjige, se okrepča itd. Še zanimivost: če se hoče človek fotografirati, mu fotografijo izroče v najkrajšem času. Vhod v Akropolo je speljan po starih stopnicah skozi še dobro ohranjena kamnita vrata. Po stopnicah se vzpenjaš do vznožja Partenona. Na severni strani je tudi stolp, s katerega plapolja državna zastava. Toda prehitro je minil čas, ko smo morali zapustiti Akropolo, to svetovno znamenito arhitektonsko kompozicijo.

Ko smo ukrkali tovor, smo odpeljali proti Severni Evropi. Morje in vreme sta nam bila naklonjena, le v Rokavskem zalivu je bila gostejša megla. Čez dva dni smo se usidrili pred vhomom v kanal, tu nas je prevzel pilot in ob plimi smo zapluli v luko. Na vhomu v pristanišče je posebna zapornica, ki zadržuje stalno isto višino vode v luki, ker je tukaj razlika med plimo in oseko zelo velika. Edino, kar nam je še ostalo pred vrnitvijo domov, je bilo razkladanje pripeljanega materiala.

DANILO KALC:

IZ DNEVNIKA MLADEGA POMORŠČAKA NA LADJAH »SPLOŠNE PLOVBE«

Med tremi kontinenti

V črnemorskem pristanišču Ždanov in na grški Akropoli

(Nadaljevanje in konec)

V ŽDANOVU

Po šestdnevem bivanju v Aleksandriji smo odpeli proti Sovjetski zvezi in naš cilj je bila luka Ždanov. Vožnja mimo grških otokov, skozi Dardanele in v Črnem morju je bila zelo mirna. Naj omenim, da se je posameznih mornarjev naše posadke lotevala svojevrstna radovednost, češ kako je v Sovjetski zvezi. Največ jih v tej državi še ni bilo, nekateri pa so bili tamkaj v letih 1945 do 1948.

Prispeli smo v luko in na ladjo se je prvi povzpел zdravnik, ki je pregledal vse prostore. Za njim je prišla na ladjo posebna policija, ki je »iskala« kakega slepega potnika. V tem času smo morali vsi člani posadke ostati skupaj, ker so vsakega posameznika klicali in vsakdo se je moral izkazati s pomorsko knjižico. No, a tudi to je prešlo in odšli smo v luko, ki je dobrih šest kilometrov od mesta Ždanov. Luka ima zvezo z mestom s tramvajem. Žal nam je bilo, da v mesto nismo utegnili, ker smo

Mladi pomorščaki Splošne plovbe na parni ladji-tramperju »GORICA« med vožnjo po tropskih predelih Tihega oceana. Prvi na desni naš znanec in pisec kronike potovanja Danilo Kalc.

ČRNA AKTOVKA

ZGODOVINSKI ZAPISEK OB 15. OBLETNICI ROŠKE OFENZIVE

ROŠKA
15 LET
OFENZIVA

Kdor se bo kdaj spuščal v podrobnosti pri opisovanju narodnoosvobodilne vojne v Sloveniji, bo vsekakor lahko zbral za debelo knjigo zgodovine samo dogodkov na območju Roškega masiva avgusta 1942. Pričujoči fragment je le majhen prispevek iz tega časa, strnjeno okrog črne aktove, vseh dogodkov v zvezi s tem pa je spet za debelo knjigo...

Luka je pihal kot lokomotiva. Vlekel je vase dim, da je v cigareti prasketalo, ko da bi nekdo

Rastko Bradaškja

lomastil po suhem dračju — šum, ki je še v spanju preganjal kurirje. Kot jeznu rogaču so mu štrleli brki, z očmi pa je blodil po dolgi koloni ljudi in konj. Ljudje so bili partizani, junaški fantje, zbrani v vseh vetrov Slovenije, vmes pa cvet slovenskega osvobodilnega gibanja: člani Centralnega komiteja KPS, Izvršnega odbora OF in Glavnega štaba NOV in PO Slovenije. Precej je bilo tudi deklet in žena.

Konji pa so bili največ bosenki konjički in svojemu namenu niti primerno otovorjeni. Vsak je na samaru nosil po dva zaboja, v zabojih pa so bile vse mogoče potrebščine in nepotrebščine, vsekakor pa so vsaj nekateri hranili v svojih trebuih prave zaklade. Tako so se partizani pripravili za pohod iz nevarnega območja Roga, kar pa je bilo že zdavnaj prepozno — trinajstega avgusta so italijanske kraljevsko-fašistične vojaške sile že obkrožile celo področje in začele z ofenzivo.

No, partizanskih kolon in posameznih borcev, ki so se to in naslednje noči prebijali iz smrtnega obroča, je bilo še več, toda nobena več taka. Naša, o kateri je govorila, se je proti večeru po lepi gozdni cesti napotila v negotovost. Je ubrala pravo smer? Bo še našla kje vrzel v obroču, za katerega so že vedeli? Groteskno so učinkovale silhuete bosančkov, ki so topotali in ropotali, ko so se prerivali med seboj in se zaletavali v težke zaboje.

Vsega pa zabojem le niso zaupali. Luka je nekaj časa sam nosil v roki skrivnostno aktovko, dokaj težka je morala biti. Nekje na nekem počivališču sredi Roga pa je poklical kurirja:

»Rastko! Tole aktovko boš nosil! Le glej, da jo varno prenešes! Na vse načine odgovarjaj zanj. Nikakor ne sme priti fašistom v roke!«

Aktovka je bila težka kakih deset kilogramov. Kurirju ni šlo v glavo, da bi bil zaradi nje nekako onesposobljen:

»Toda, tovariš Luka...«

»Nič toda, to je zdaj tvoja dolžnost. Za aktovko odgovarjaš z glavo. Lahko oddaš komu tudi puško, obdrži le pištolo in bombe. Branili te bodo že drugi, če bo potreba!«

Ni bilo več kaj ugovarjati. Rastko je izpraznil nahrbtnik in vtaknil vanj aktovko. Samo po žepih je lahko še potaknil nekatere najnujnejše stvari, sicer pa ni bilo več prostora. Odejo je zvil in si jo po vojaško obesil čez rame. Puške seveda ni oddal — novo Mauserico je prinesel s seboj v partizane, preveč spominov je že viselo na njej.

Odgovor na zaskrbljujoče vprašanje, ki je vrtalo partizanom po glavah, je kmalu prišel. Ko so okrog polnoči — bila je tema kot v rogu — kloftrali po roški cesti, je pod Faberjevim križem zaropotalo. Rezko so odmevali rafali, strojnice so lajale kot razdraženi psi — predhodnica se je spopadla z italijansko zasedo. Kmalu so na podobna gnezda naletele tudi pobornice — na, pa so bili tam! Na vseh straneh je ropotalo in grmel, da je odmevalo po vsem Rogu.

»Umik!« je bil veliko hitrejši kot pohod. Kolone, ki je bila poprej podobna kakšni brigadni komori v poznejših letih, ni bilo nenaodoma več. Konjički so se preplašeni raztepli na vse strani — daleč po gozdu so jih zjutraj lovili partizani in praznili zaboje v svoje nahrbtnike. Prazni zaboji, odvrženi nahrbtniki, še celo orožje sem in tja in kakšna kapa vmes — to je zaznamovalo pot.

kjer so jo najbolj preplašeni ubirali. Kako tudi ne! Za mnoge v koloni je bila to po nekajmesečnem »osvobojenem ozemlju« prva praska, prvo srečanje s sovražnikovimi svinčenkami, ročnili granatami in minami.

Ce hočem ostati pri stvari, moram naslednje dogodke izpustiti. Škoda! Treba bi bilo povedati, kako so se naslednje jutro zbrali preostali na strmi koti na Rogu in se zaklonili za skalami. Preplah je komaj nekoliko pomiril Matija, ki je moral posredovati s svojim velikanskim revolverjem, da so se najbolj preplašeni pomirili in se vkopali za skalami. Treba bi bilo povedati, kako so reševali Kristofa, kako je Peter poveril Rastko in Franceta, naj ostaneta na Rogu in poišče izgubljene tovariše: Meto, Bolkota, Andreja, Cirila, Suhija in druge, kako so Italijani napredovali v Rog, kako so se končno zbrali spet vsi ob velikem bunkerju, z bruni prekrito naravno kraško vrtačo, ki so jo zgradili Matijevi fantje, v katere je imel posebno zaupanje. Tam se je naša zgodba nadaljevala:

»Zdaj pa odnesi aktovko v bunker Izvršnega odbora!« je ukazal Luka. Rastko je molče ubogal. Ko se je v temi spodtikal čez kamenje in vejevje proti ozki in globoki kraški luknji, ki jo je menil Luka, je po Rogu strahovito grmel. Italijani so z vseh strani odprli pekleniški topniški zaporni ogenj, v določenem pasu so tolkli vsako ped zemlje. Vmes so zlobno lajale strojnice in ropotale puške — ponoči je bilo to še strašnejše slišati. Še starim partizanom, veteranom iz mnogih akcij in bitk, je bilo tesno pri srčih.

Ko se je kurir le pritpal do bunkerja na majhni vzpetini za

Kamenjakom in obstal ob njegovem črnem žrelu, je začel premišljevat in preudarjati:

»Hm, ce je res, kar pravijo, da namrec Italijane vodijo po Rogu Kočevarji, da so vmes celo belogardisti, potem bodo fašisti tole naravno luknjo prav gotovo našli in vse, kar bo v njej, bo seveda izgubljeno.«

Sel je kakih deset korakov v stran do strmega, čeprav ne visokega pobočja. Same skale, obraščene z mahom, in nekaj visokih jelk. Poiskal — bolj otipal kot pa videl — je med skalami razpoko. Ravno pravšnja je bila, da je šla črna aktovka precej globoko vanjo. Sel je daleč v drugo stran in prinesel kamenja ter zadela z njim aktovko, vse skupaj pa prekril še z mahom.

»Kar je, pa je,« je mislil, ko se je vračal k velikemu bunkerju, ki je odigral pomembno vlogo v zgodovini slovenske NOB. »Če ostanem živ, bo aktovka prejko rešena, če pa bi jo spustil v bunker Izvršnega, bi bila pa skoraj zagotovo izgubljena. Bolje tako!«

Spet je treba preskočiti lep kos zgodovine. Vse dni v bunkerju — šestinsedest ljudi je bilo v njem, prav Rastko jih je štel, ko je partizanski intendant Povh delil po žlici olje, pražen ječmen in po rezino salame na vsakega, potem, kako je Rastko rešil iz nekega spodnjega bunkerja v bližini partizana Mojca, ki se je bil tamkaj zabunkal ob loncu medu in loncu masti. Pravilno je bil namreč sklepal — že naslednji dan so Italijani s pomočjo Kočevarjev odkrili vse naravne luknje in jih seveda izpraznili. Tako jim je prišla med drugim v roke še nova in nerazvita zastava Tomšičeve brigade, s katero (zastavo namreč) so se potem na veliko žalost Ljubljancev šopirili v izloži bivše Tiskovne zadruge na oglu tedanje Selenburgove in Knafljeve ulice. Zasegli so tudi vse drugo v bunkerju in nobenega dvoma ni, da bi dobili v roke tudi skrivnostno črno

aktovko, če bi bil kurir ubogal Luko.

Do nadaljevanja zgodbe je poteklo ravno mesec dni. Vmes so bili tesnobni dnevi in še težje noči v roškem bunkerju, preplah ob pobegu nekaj partizanov od skupine — med njimi sta največ škode napravila Grča in Kanarček, ki sta na Notranjskem razširila vest, da so Italijani dobili bunker in pobili vso slovensko politično in vojaško vodstvo, kar je pozneje spet šele Rastko na svoji poti demantiral. Skupina se je nato razdelila na dva dela, ko je po končanem šarjenju Italijanov zapustila bunker: glavni del z vsem vodstvom je odšel proti

Partizanski napad

severu, drugi del, šest borcev s puškami in okrog trideset neborcev pa so spet naložili kurirju Rastku. Javka? Nekje v okolici Ljubljane, Matija je kar nekam skrivnostno pomomljal. Vmes je bila potem težavna pot po kompasu in karti čez vso Kočevsko

na Polzevem, ki so jo zmotili laški kanoni iz Višje gore, vmes je bilo srečanje z belogardisti v Ratjah v Suhi krajini, pa Cankarjeva brigada, ki se je pod Urbanovim vodstvom že nekaj časa hranila le s češpljevo čežano, in končno spet pri Petru. Prvo vprašanje, ki ga je Matija zastavil kurirju, ko je ta predal pošto in oddrdral svoje poročilo s poti, je bilo:

»Kje imaš aktovko?«

Rastko je povedal, kaj je napravil z njo.

»Če je še tam, v redu, če ne ne vem, kaj naj napravim. Storil sem vse, kar je bilo v moji moči, da aktovka ne bi prišla sovražniku v roke. Šel bom pogledat, daj mi samo nekoga s seboj, da mi bo pomagal nositi,« je prosil.

Kmalu sta jo z Boštjanom ubirala od Rdečega kamna čez Cink čisto na drugo stran Roga. Zlaka je Rastko našel staro taborišče, požgane barake so žalostno označevale kraj. Šla sta mimo velikega bunkerja, ki je še vedno uporaben možgal o svoji veliki skrivnosti, šla sta mimo spodnjega bunkerja in končno prišla še do pravega — bivšega bunkerja Izvršnega odbora OF. Rastku so krvaveli podplati, mesec dni hoje med Ljubljano in Rogom po Kočevskem, Notranjskem in Dolenjskem je bilo dovolj, da je od čevljev ostal le še vrhnji del.

Obstala sta ob bunkerju.

»Kje je to le bilo?« se je skušal orientirati Rastko. Iskala sta vseeno okoli, toda zaman. Rastko se je postavil ob luknjo in skušal v mislih rekonstruirati dogodek pred dobrim mesecem. Ko je nekako ugotovil smer, je napravil deset korakov, ki so ga pripeljali do skal. Odgrnil je mah in odvalil kamenje — hura! V luknji je bila cela in nepoškodovana velika črna aktovka, le nekoliko vlažna je bila. Kljub razbolim nogam je bila pot nazaj v taborišče vesela in zadovoljstvo po dobro opravljenem delu je širilo Rastkovo srce, ko je stopil pred Matijo in mu dal težko aktovko.

»No vidite, saj niso ničesar našli, če ni bilo izdano,« se je nasmejal sicer vedno resni in skoraj mrki Matija.

V črni aktovki pa je bil najvažnejši partijski in vojaški arhiv Centralnega komiteja Komunistične partije Slovenije.

OB OBISKU PREDSEDNIKA DR VIETNAME V JUGOSLAVIJI

Revolucionarna pot Ho Ši Minha

»Moja preteklost ni zanimiva, samo bodočnost Vietnama je zanimiva in važna!« je ob neki priliki dejal predsednik republike Vietnama, Ho Ši Minh. A kljub temu je preteklost tega velikega revolucionarja zanimiva. To je roman in drama hkrati, nanašajoča se na narod, ki je imel srečo, da ga vodi taka zgodovinska osebnost...

Ho Ši Minh se je rodil 15. julija 1890 v vasi Kimlien v pokrajini Nge An, v najbolj razvitem delu Vietnama. Pravzaprav je njegovo pravo ime Ngujen Tat Tan, kakor ga je imenoval njegov oče, kar pomeni »človek, ki bo zmaga!«. Je njegov oče Ngujen Sin Hui, aristokratskega porekla, vztrajen borec proti francoskemu kolonializmu, slutil pomen svojih besed? Ho Ši Minh, ki je še večkrat menjal svoje ime, je v svoji domovini obiskoval razne šole, največ znanja pa je pridobil z branjem. Po letu 1913 je več let živel v Franciji, Britaniji in ZDA kot mornar in delavec na ladajah. V Parizu se je zadrževal največ časa in je imel nekaj časa celo svojo fotografsko delavnico. Star okoli 30 let se je začel baviti s študijem (francoska književnost in tuji jeziki) in tedaj je prvič prišel v stik z marksizmom. Začel je zbirati okoli sebe Vietnamce, spremenil pa je tudi ime, in sicer Ngu En, kar pomeni patriot. Med mirovno konferenco v Versaillesu je poslal delegatom spomenico za neodvisnost za indokitajske narode. V tem času je začel tudi pisati in je izdal knjigo »Francoski kolonializem na obtožni klopi«. Tedaj je prišel tudi v Socialistično

stranko Francije in pisal v njihovo glasilo. Toda on ni bil »kabinetni« agitator, temveč je spoznal, da pomeni socializem tudi zvezo z množicami. Decembra 1921 je sodeloval na kongresu Socialistične stranke Francije. Ko se je ta razdelila in je nastala KP, se je vključil v njene vrste. Udeležil se je tudi V. kongresa Komunistične internacionale 1924. leta. Tega leta je v Kvantungu ustanovil prvo revolucionarno stranko Vietnama, sestavljeno iz vietnamskih revolucionarjev v pregnanstvu. Leta 1929 so ga francoske kolonialne oblasti v odsotnosti zaradi revolucionarnega dela obsodile na smrt. Na njegovo pobudo so se tri revolucionarne organizacije januarja 1930 združile v Komunistično partijo Indokine. V prvi ognjeni preizkušnji, ko so se uprli kmetje v Tonkinu, so francoski kolonialisti s silo zadušili ta upor. Ho Ši Minh je tedaj nevarno zbolel, v tem času pa so ga tudi obsodili Angleži na dve leti. Leta 1931 pa so francoski časopisi javili, da je Ho umrl. To seveda ni bilo res, kajti Ho je iz zapora v Hongkongu odšel v Siam, nato pa v Moskvo. Še vedno je sodeloval na vseh pomembnejših sestankih in kongresih revolucionarnih organizacij in delavskih partij.

Leta 1940, ko so Nemci zasedli Francijo, so se Japonci poslastili Indokine. V Vietnamu sta bili tedaj dve struji: ena je pozdravljala prihod Japoncev (predvsem borzuazne stranke), napredni elementi pa so bili za borbo proti novemu okupatorju. Ho je bil v tem času v Kitajski, v Junanu. Tedaj si je nadel sedanje ime Ho Ši Minh, kar po-

meni »tisti, ki nosi svetlobo« in začel borbo proti Japoncem: 8. IX. 1941 je ustanovil Narodno fronto za neodvisnost Vietnama. Do 1945. leta, ko je bila premagana Japonska, je zavzel Ho velik del Tonkina. Prav tedaj so se v japonske policijske oddelke vrinili tudi domači kvizlingovci na čelu s cesarjem Bao Dajem. Ob kapitulaciji Japonske, je bila avgusta 1945 ustanovljena začasna vlada s Ho Ši Minhom na čelu. 2. septembra je bila v Hanoju proglašena Demokratična republika Vietnam, Ho je bil predsednik, v vladi pa je bil tudi Bao Daj. Toda prišlo je do vojne. Kajti Francozi so hoteli imeti Vietnam za kolonijo, Ho pa tega ni dovolil. Prišel je v Pariz na razgovore, toda le-ti so bili končani brez pravih zaključkov. Na vsak način je hotel preprečiti vojno, toda ko je enota tujske legije decembra 1946 namenoma izzvala incident v Hajpungu in je pri bombardiranju mesta bilo ubitih 6000 Vietnamcev, je bilo potrpljenja konec. Vojna je začela in trajala osem let. Ko so bili Francozi strahovito poraženi pri Dijen Bijen Fuju 1954. leta, so bili Francozi prisiljeni začeti s razgovori. V Zenevi so potem razdelili Indokino na dva dela: na Severni in Južni Vietnam in sklenili da se ljudstvo v svobodnih volitvah odloči za združitev dežele. Toda do tega zaenkrat še ni prišlo. Vlada Demokratične republike Vietnama s Ho Ši Minhom na čelu, je vedno v praksi uveljavljala politiko krepitve miru, izpolnjevala ženevske sklepe in se borila za združitev dežele z miroljubnimi sredstvi in na podlagi demokratičnih načel.

Slepi so taborili na Mašunu

Slepi koprškega okraja so že spomladi sklenili, da bodo v poletnih mesecih organizirali taborjenje nekje v naravi. Po mnogih ovirah in neuspešnih prijemih je slepih priskočila na pomoč JLA. Vojaki so jim postavili na Mašunu sredi prelepih snežniških gozdov velik šotor — pravo hišo, ki je bila razdeljena na dve spalnici in še dnevno sobo za primer slabega vremena. Taborjenja se je udeležilo dvanajst članov okrajnega združenja slepih s svojimi spremljevalci.

Slepi so se na taborjenju sijajno počutili. Živeli so pravo taborniško življenje in prebili večino svojega časa v prosti naravi. Napravili so več izletov v okoliške partizanske kraje, v Leskovo dolino, v Koritnice, Bač, Knežak in Ilirsko Bistrico. Še večje načrte pa jim je žal preprečilo slabo vreme.

Tudi sami so dobili več obiskov. Člani kolektivov gozdne uprave iz Ilirske Bistrice in Posojane so prišli večkrat k njim. Kmalu je prišel čas slovesa. Priredili so še velik taborni ogenj in zarajali partizansko kolo ob zvo-

kih harmonike. Odšli so na svoje domove s toplo željo, da bi se prihodnje leto spet srečali na tem lepem kraju, obenem pa s toplo zahvalo vsem, ki so pripomogli, da so taborjenje lahko izvedli. Hvaležni so predvsem pripadnikom JLA iz Pivke, podjetju »Ja-

vor«, Rdečemu križu iz Pivke in Kopra, občini Ilirska Bistrica, gozdnim upravam in vsem drugim, ki so jim kakorkoli pomagali, da so lahko preživeli v naravi nekaj res prijetnih in zdravih dni.

Andrej Kozlovič

Pismo uredništvu

Tovariš urednik!

Sem mati šestih otrok. Stanujemo na Markovem trgu številka 5 v Kopru. Imamo eno sobo in kuhinjo, preurejeno iz skladišča »Gradbenika« iz Izole. Prostorji so temni, vlažni in neprimerni za nedorasle otroke. Mož je hišnik v novem bloku pri hotelu »Triglav«. Sedaj je že šest mesecev bolan in je v bolnišnici. Vsak dan se bojimo, da nam sporoče vest o njegovi smrti...

Bojim se tudi za otroke, da ne bi zboleli. Vse prošnje za dodelitev stanovanja so bile doslej zaman.

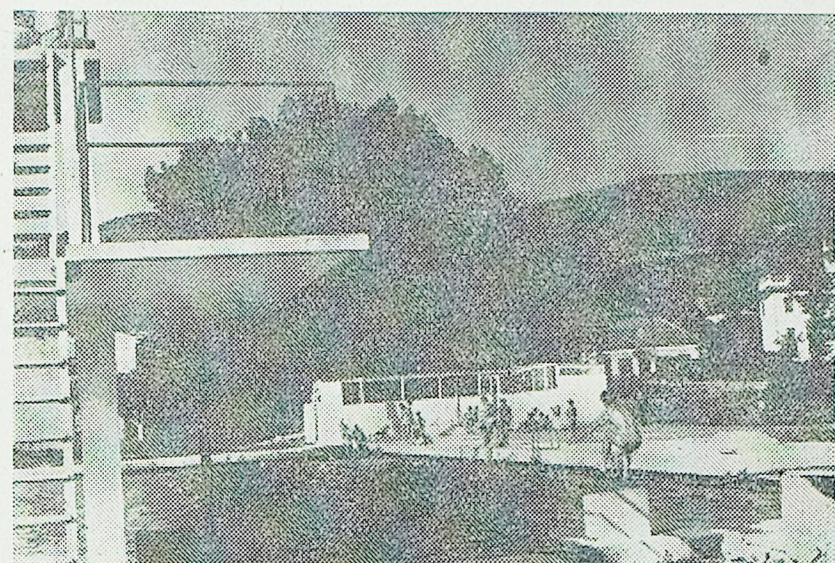
Ko smo prišli v Koper in se vselili v te prostore, so rekli, da je to za največ 20 dni. Zdaj je minilo že osem mesecev, stanovanja pa še vedno nimamo. Zadnjič sem sama izvedela za dvosobno stanovanje s kuhinjo na Markovem trgu številka 1, v III. nadstropju. Toda tega stanovanja meni ne dajo. Rekli so mi, da imam stanovanje in zakaj sem se vselila v sedanje prostore. Saj smo ga pred vselitvijo videli, pa smo mislili, da bomo za nekaj dni že potrpeti. Ne, nismo pa mislili, da bomo morali trpeti kar osem in več mesecev.

Vprašujem se, kam naj se še obrnem, da bom dobila primerno stano-

vanje? Če v Kopru nimajo prostora, naj nam dodelijo stanovanje kje drugje, v drugem mestu. Nam je vseeno, le da bi imeli dvosobno stanovanje s kuhinjo.

Prizadeta mati
Marija Mlakar

Posnemanja vredno

V kopališču v Ilirski Bistrici je vedno živahno

stva. Zaradi tega je bilo kopališče za bazenom letos že tako zapuščeno, da je bilo strah. Šele te dni je komunalno podjetje dobilo letošnjo dotacijo 2.000.000 din za komunalne potrebe v celi občini. Seveda ni niti misliti, da bi lahko spričo takega položaja vložilo sredstva še v kopališče naprave.

Ilirskobistriški TVD Partizan je zelo aktiven in ima med svojim članstvom tudi precej agilnih in dobrih plavalcev. Ti so že poprej — vedoč za tako situacijo — skupaj z vodstvom organizirali rešitev problema. Na pomoč so priskočili bistriški delovni kolek-

tivi, predvsem TOPOL, LESONIT in ILIRIJA. Dali so nekaj materiala in prevozov, predvsem pa so s prostovoljnim delom popravili tlak v kopališču in postavili ograjo okoli njega, pravkar pa so izpustili tudi vodo iz bazena in natočili novo ter jo ogreli. V nedeljo imajo v gosteh plavalce iz Reke, s katerimi se bodo Bistričani pomerili.

Zahvaljujoč taki skrbi in pomoči delovnih kolektivov, ima danes Ilirska Bistrica lepo kopališče, v katerem nameravajo prav ti delovni kolektivi v prihodnjem letu postaviti tudi nove kabine.

Vrč hodi toliko časa po vodo...

Gangster Juriševič ubit v spopadu z organi LM

V soboto ponoči je v oboroženem spopadu z našimi varnostnimi organi v Brezovici pri Gračiču, občina Koper, izgubil življenje znani kriminalce Karmel Juriševič, rodom iz Kocjančičev pri Kopru. Juriševič je čisto prehajal preko meje in se je obrtoma baval s prepeljavanjem ljudi iz Jugoslavije v Italijo, s tiho tapstvom, poneverbami in tatvinami tako v naši državi, kakor tudi v Italiji. Kljub temu, da se je Juriševič zavedal težkih kaznivih dejanj, ki jih je napravil tudi na področju koprškega okraja, je bil toliko drzen, da je v soboto nameraval speljati preko meje — za 80.000 dinarjev — neko družino iz Novega grada. Var-

nostni organi so mu to namero skušali preprečiti z aretacijo, kateri se je pa zoperstavil, zaradi česar je prišlo do uporabljanja strelnega orožja, saj je bil Juriševič oborožen s pištolo težjega kalibra in z velikim kuhinjskim nožem. V dramatičnem spopadu je bil gangsterski tolovaj ubit.

Šolska reforma v Divači

V zvezi z ustanovitvijo osemletke, kot tovrstne centralne šole v občini, je nastala tudi potreba po dograditvi vsaj štirih novih učilnic v Divači. Po idejnem načrtu, ki bo te dni oddan v revizijo, bodo nove prostore pridobili s podaljšanjem sedanje šolske stavbe, ki je postala pretesna za večje število učencev in tudi ne ustreza novim namenom.

Osemletna šola v Divači bo nastajala postopoma. Letos bodo odprli pet razredov, v naslednjih letih pa še ostale razrede. Že za to šolsko leto bodo morali adaptirati prostore v stari stavbi in pridobiti prostore za pet razredov. Z dograditvijo novega trakta pa bodo lahko vse prostore v stari šoli uporabili za razne kabine, zbornico in za stanovanja učiteljev.

Blizu šole nameravajo graditi tudi telovadni dom, katerega bi uporabljala šola in TVD »Partizan« v Divači, ki je zelo aktivno. —es

Prometna nesreča

V Izoli je 5. t. m. v zgodnjih jutranjih urah zavezil Franc Furlan iz Trsta z osebnim avtomobilom v meter globok obcestni jarek. Italijanska državljana Petroni in Stefani, ki sta se vozila s Furlanom, sta se tako poškodovala, da so ju prepeljali po nesreči v izolsko bolnišnico. Škoda na avtomobilu cenijo na okrog 150 tisoč dinarjev.

Opozorilo upokojencem

Društvo upokojencev v Knežaku opozarja svoje članstvo, naj ne oblega uradov Socialnega zavarovanja pred izidom zakona o pokojninah. Vse morebitne prošnje ali pritožbe bo po izidu zakona napravil za člane tajnik društva.

Zdravstveno stanje otrok

Proti koncu šolskega leta so bili zdravniški pregledi šoloobveznih otrok po vseh šolah v občini Divači. Tako je bilo pregledanih 476 od 488 otrok, to je nad 95%. Podatki o prehranjenosti otrok so naslednji: dobro hranjenih je 46,62%, srednje hranjenih 30,87% in slabo hranjenih 22,47% otrok. Primerjajoč podatke iz lanskega pregleda, se je prehra-

njenost šolskih otrok izboljšala, na kar je vplivala tudi malica, ki so jo otroci prejeli v šoli. Saj so bile šolske kuhinje pri vseh šolah, razen v Lokvi, kjer je bilo ugotovljeno najslabše stanje. Podatki o telesni razvisti otrok pa so naslednji: dobro razvitih otrok je 52,50%, srednje 26,88% in slabo razvitih otrok je 26,30%. Telesna razvisti se v primeri z lanskim stanjem bistveno ni spremenila. Ugotovljeno pa je, da ima večina otrok slabo zobovje, saj ima le 16% otrok zdrave zobe. Prav to pa zgovorno nakazuje, kako potrebno je ustanoviti v Divači zobno ambulanto.

Bivšim internirancem v nemških taboriščih

Urad za zaščito jugoslovanskega premoženja v tujini poziva vse ljudi, s katerimi so v bivših nemških koncentracijskih taboriščih delali poskuse na živem telesu v znanstveno-medicinske namene, da predložijo svoje prijave Uradu za zaščito jugoslovanskega premoženja v tujini, najkasneje do 1. oktobra letos.

Presneto malo dela se mi je nakretilo zadnji teden. Menda so jo kar vsi pobrali na počitnice — kaže, da je bolj malo pomagala spomladanska pridiga. No, zato pa je pri nas veliko turistov in gostinci delajo, da je veselje.

Pri tem se spet ponavljajo nekatere stare napake. Tako se mi je prišel pritožiti prijatelj, da v koprski Taverni nikakor niso mogli priti do malinovca. Sele ko se je nekdo »zrajtal« in zahteval »himberzaft«, je bil malinovec koj pri roki in na mizi. Poslej torej »himberzaft«!

Ko smo že pri brezalkoholnih pijačah, moram povedati, da mi niso nič kaj všeč pretirano visoke cene kokte in oranžade v Hrastovljah — 45 kokta in 35 oranžada. V kolikor jo hrastovljski otroci le pijejo, pa jo koj nesejo v bivšo šolo — sedanje vaške prostore za sestanke. Ljudska oblast je dala precej sredstev, da je to že razpadajočo zgradbo rešila pogube, zato je zdaj prav prijetno videti, kako so jo otroci rešili šip v oknih, pokvarili omet in napravili iz nje svoje stranišče — vaščani pa zatiskajo pred tem oči in — nos.

Kadar telefonski naročniki v Ilirski Bistrici nameravajo telefonirati, si k aparatu pripravijo najmanj dnevne časopise, saj traja tudi po pol ure, da se pošta oglasi. Bistričani so tega prav veseli, posebno odgovornejši ljudje, saj poštna centrala s svojo počasnostjo hočeš-nočeš prispeva k večji politični in vsestranski razgledanosti svojih telefonskih naročnikov, ki pa tega nočejo nikakor priznati in se na pošto neznanjsko jezijo.

Ker sem že v Ilirski Bistrici, naj povem še o agilnem sanitarnem inšpektorju, ki ga imajo tamkaj. Pri svojem delu uvaža posebno metodo, mandatnega

Prihodnjič gotovo ne bo več tako

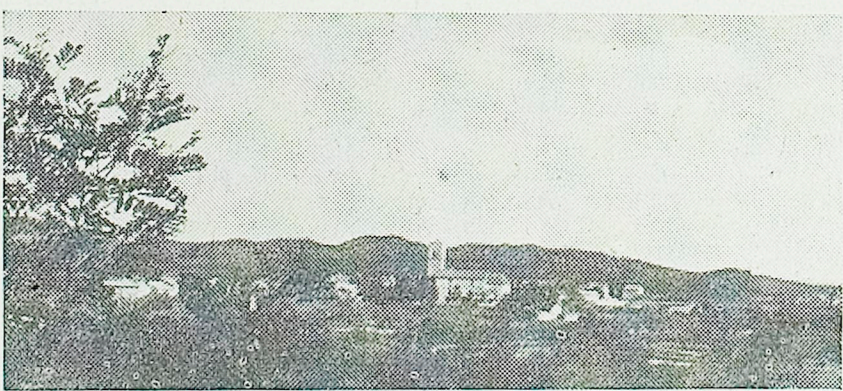
V Sembijah se pritožujejo, da je bilo ob zadnji delitvi paketov Rdečega križa nekaj nepravilnosti. Najbolj groba je bila vsekakor ta, da so pozabili na svojega stoletnika, starčka Franca Senkinca, Strukljevega očka, ki je pred časom pogorel, pa tudi sicer je revež.

Nekaj zabavljanja je bilo tudi na račun vojnih sirot, pravzaprav nevoščljivosti na račun partizanskih otrok-sirot, čeprav bi moralo biti vsakemu jasno, da imajo prav otroci padlih pri podobnih akcijah prednost.

IZPITI ZA VISOKOKVALIFICIRANE ŠOFERJE

V dneh od 28. do 30. julija letos je 34 šoferjev D kategorije iz Posojane polagalo izpise za visokokvalificirane šoferje. To so šoferji, ki vozijo večina stare in izrabljene avtomobile.

Izpit so vsi kandidati opravili večinoma zelo uspešno. Čestitamo!

Naša razglednica: Kopriva na Krasu

TELESNA VZGOJA · ŠPORT · SAH

Evropski »Lov na lisico« v Izoli

Največja letošnja radioamaterska prireditev v Jugoslaviji — Mednarodna udeležba — Organizacija v rokah Koprčanov

Med 9. in 14. avgustom bo v Izoli velika mednarodna radioamaterska prireditev — »Lov na lisico«, pri kateri bodo sodelovali razen najboljših jugoslovanskih »lovcev« s prenosnimi radiopostajami tudi številni tekmovalci iz različnih evropskih držav. Takšne prireditve med radioamaterji niso novost, vendar to bo doslej največja tovrstna manifestacija radioamaterjev v naši državi, ki jo organizira Zveza radioamaterjev Jugoslavije.

V soboto bodo prišle v Izolo delegacije in tekmovalci iz Nemčije, Avstrije, Italije, Francije, Anglije, Danske in še iz nekaterih drugih držav. Prireditelj Zveza radioamaterjev Jugoslavije je zanje pripravil prenočišča v hotelih ter v taborišču pod platnenimi strehami v izolskem parku.

V nedeljo pa bo tekmovalna komisija razmestila na različne točke v izolski okolici tri kratkovalovne oddajnike, ki bodo pošiljali v eter določene radijske znake. Potem pa se bo začel lov, amaterji s prenosnimi radijskimi sprejemniki bodo iskali oddajnike — lisice. Dve lisici bodo morali poiskati na terenu, eno pa na geografski karti. Zmagal bo »lovec«, ki bo v najkrajšem času uspel najti obe lisici, položaj tretje lisice pa bo kar najbolj točno določil na karti, ali kot se temu pravi v radijskem jeziku, da jo bo gonimetriral.

V torek bo podoben lov na lisice, ki bodo dajale znake na ultra kratkih valovih. To bo še posebno zanimivo, ker je UKV področje tehnično še bolj zahtevno in zato je lov še bolj težaven. Kot je pri radioamaterjih običaj, bodo vsi tekmovalci lovili lisice z aparati lastnega izdelka. Domačega izdelka so tudi oddajniki-lisice, od katerih so eno izdelali radioamaterji koprškega kluba JADRAN. Člani tega kluba ne bodo tekmovali, kar je tudi razumljivo, ker bi imeli kot lovci na lisico določene prednosti pred ostalimi tekmovalci, ki ne poznajo tukajšnjega terena. Zato pa bodo imeli velik delež pri organizaciji te velike prireditve.

Lov na lisico je priljubljen radioamaterski šport, ki ga goje zlasti v Ameriki in severni Evropi. V njem sta združena tehnika in šport: radioamaterji si mora najprej zgraditi napravo, nato pa mora s tehnično in tekaško spretnostjo čimprej ujeti v hrbovitom svetu skrito lisico. V Izoli bomo tokrat lahko spremljali zelo kvalitetno tovrstno tekmovalstvo, za kar jamčijo imena znanih domačih in inozemskih lovcev na lisico.

Radioamaterji iz našega obalnega pasu, med katerimi so zlasti znani

Plavalno prvenstvo Primorske

Marljivi plavalni klub SOČA v Novi Gorici se je že zdaj začel pripravljati za organizacijo drugega primorskega plavalnega prvenstva, ki bo 1. septembra v Novi Gorici. Tokrat se obeta precej velika udeležba, saj je zlasti Novi Gorici in v Ilirski Bistrici zrasla vrsta talentiranih mladih plavalcev. V Novi Gorici so imeli v zadnjih letih tudi več plavalnih tečajev, iz katerih sta izšla odlična talenta Bitežnik in Šuligojeva. V Novi Gorici bomo srečali tudi zastopnike koprškega obalnega področja, od katerih pa ne smemo pričakovati kakšnih večjih uspehov. Zaradi nedelavnosti Plavalne podzveze in tudi zaradi šibke materialne pomoči pristojnih organov so obmorski plavalci prepuščeni bolj ali manj samim sebi. Le v zadnjih dveh mesecih se je stvar nekoliko izboljšala zaradi pobude društva Partizana, ki so začela prirejati izbirna tekmovalstva za plavanje in vaterpolo. Res neopustljivo, da se ta športna panoga ob slovenski obali kljub ugodnim pogojem nikamor ne premakne naprej. Zanimanja je med mladino ogromno, toda nobenega ni, ki bi to mladino organiziral in povezal.

koprski, ki jih štejejo med najboljše v državi, smatrajo kot veliko priznanje, da so za veliko mednarodno prireditev zbrali prav njihove kraje. Doslej so se uveljavili tako pri gradnji amaterskih aparatov, oddajnikov za kratke in ultrakratke valove ter raznih drugih aparatov, kakor tudi v opravljanju radioamaterskih zvez z amaterji iz vseh predelov sveta. Koprski radio klub JADRAN je razen tega vzgajal in še vzgaja vrsto kadrov, ki so večji v radijski tehniki in so dobri radiotelegrafisti. Če boste kdaj poslušali na kratkih valovih 80 metrov, 40 metrov, 20 metrov, 15 metrov in 10 metrov, boste verjetno slišali tudi radioamaterske klice v običajnem govoru, ker se radio amaterji razen radiotelegrafskega jezika poslužujejo tudi domačega in tujih jezikov.

V Koprku delujejo radioamaterji še nekaj let, v Jugoslaviji pa že več kot 30 let. Vendar prve legalne radioamaterske zveze so v Jugoslaviji začeli šele po osvoboditvi, kajti stara Jugoslavija je preganjala in zapirala radioamaterje, ki so imeli radijske stike z amaterji v državah, kjer so znali ceniti pomen pionirjev radijske tehnike. Da so radioamaterji pionirji radijske tehnike, o tem danes ni več dvoma. Odkrivali so

aparate za vzpostavljanje radijskih zvez in zakone o razširjanju radijskih valov. Sprva so delali na dolgih in srednjih valovih, nato pa so se pred gnečo komercialnih in drugih postaj umikali višje na kratke in v zadnjem času na ultra kratke valove. S tem pa so kazali pot za uporabnost teh valov in če je danes mogoče v trenutku postaviti zvezo z nekim krajem na drugi strani zemeljske krogle, potem je to zasluga prav radioamaterjev.

Kot začetnika radioamaterstva smatramo našega rojaka, velikega znanstvenika Nikolo Tesla, kot domovino, kjer se je radioamaterstvo začelo, pa Združene države Amerike, kjer so po zaslugi Nikole Tesle in drugih znanstvenikov dosegli največji razmah in kjer imajo danes že okrog 100.000 organiziranih radioamaterjev.

V naši državi je zdaj šele nekaj tisoč radioamaterjev, vendar to število raste iz dneva v dan. Tudi naši radioamaterji se uspešno uveljavljajo v veliki družini radioamaterjev, ki z neznatnimi aparati lastne izdelave premoščajo velikanske razdalje ter iščejo stike s prijatelji po vsem svetu. S tem pa tudi dajejo svoj delež pri razvijanju radijske tehnike in zblizovanju med narodi.

Po zaslugi tovarne - oživitev športnega življenja v Hrpeljah

Vzporedno z gospodarskimi uspehi v steklarski proizvodnji se razvija tudi do nedavnega skoraj povsem mrtvo športno življenje v Hrpeljah. Za to ima velike zasluge sindikalna organizacija obrata TOS v Hrpeljah.

V kratkem razdobju so si v Hrpeljah s prostovoljnim delom uredili igrišče za odbojko, na katerem je »celodnevni promet«. Najbolj zainteresirane za to igro so mladinke, pa tudi moška vrsta si privoščijo precej treningov. Sicer pa ti treningi niso zaman, saj so pred kratkim premagali ekipo iz matične tovarne iz Ljubljane. Sploh je odbojka šport št. 1 v tovarni, hkrati pa je privabila tudi precej lepo število podeželjske mladine.

Tudi namizni tenis si je v tovarni precej utrl pot in pristašev je iz dneva v dan več. Ker je že težko priti na vrsto, bo pač treba misliti na več igralnih miz in rekvizitov. Ustanovili so tudi strelsko družino, ki bo brez dvoma mnogo prispevala tudi k usposabljanju mladincev-obveznikov predvojaške vzgoje.

Pri vsem tem športnem izživljanju pa člane kolektiva zabavajo melodije radia, tako da je

nekdo od igralcev ob neki priložnosti vzkliknil: »Ob melodijah radia se bolj učinkovito igra, verjetno bi tudi delo ob zvokih bolje potekalo. Poskusimo!«

Za začetek naj bo teh nekaj »drobtinice« dovolj. Ledino smo zorali in prihodnjič se bomo lahko predstavili že z večjimi uspehi.

J. M.

Velika kajakaška prireditev na Soči

Na Soči pri Plavah bo 25. avgusta velika mednarodna kajakaška prireditev. Nastopile bodo državne reprezentance Vzhodne Nemčije, ČSR, Avstrije, Italije in Jugoslavije. V kajaki in kanuih bomo videli okrog 50 znanih mednarodnih tekmovalcev,

V LJUDSKI KNJIŽNICI v KOPRU si lahko izberete dramska dela za vaš oder, v zbirki pesništva pa bogato snov za recitacijske večere.

OPOZORILO

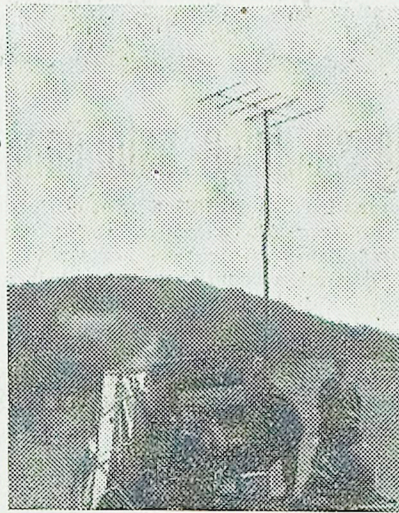
Na severni obali Kopra, in sicer od skladišča »Slavice« do Mestne klavnice, je Vodna skupnost Koper pričela z gradbenimi pomorskimi deli ter je vse navedeno morsko obrežje smatrano kot gradbišče, na katero je prepovedan vstop vsem, ki niso zaposleni na gradbišču.

Opozorjamo prebivalstvo Kopra, da je zadrževanje v omejenih coni življenjsko nevarno, posebno pa kopanje v morju ter da Vodna skupnost ne prevzame nikakršne odgovornosti za posledice, katerim se izpostavljajo vsi tisti, ki nečesto upoštevati, da je prepovedano vstopati v to cono.

VODNA SKUPNOST KOPER

GRADBENO PODJETJE »OBNOVA« IZOLA

sprejme takoj več visokokvalificiranih in kvalificiranih pleskarjev, slikarjev in vodoinštalaterjev. Ponudbe pošljite na upravo podjetja v Izoli.

UKV ekspedicija koprskih radioamaterjev na Nanosu ob lanskoletnem evropskem UKV tekmovalstvu. Tedaj so Koprčani vzpostavili prvo UKV zvezo v razdalji nad 300 km

PRIREDTIVE OB MORJU

Številnim prireditvam ob našem morju v poletju, ki so že bile ali pa še trajajo, se bodo še pridružile: »Zadarske pomorske igre« od 1. do 31. avgusta, »Sinjska alka«, tradicionalna viteška igra v Sinju, 11. avgusta, »Slavnostne folklorne igre« na Krku meseca avgusta, »Mednarodna razstava umetniških fotografij« na Reki meseca oktobra in »Mednarodna regata« v Opatiji meseca oktobra.

NOVI OFICIRJI

NAŠE TRGOVSKE MORNARICE
Pri Upravi pomorske oblasti južnega Jadrana v Kotoru so opravili izpite za poročnike trgovske mornarice: Peter Arko iz Ljubljane, Lovrenc Bole iz Senožeča in Dimitrij Pahor iz Gornje Radgone. Pri isti upravi so opravili izpit za pomorske strojnike III. klase: David Bogataj iz Dol. Logatca, Bojan Loboda iz Ljubljane in Metod Tome iz Ljubljane. Mladim oficirjem in strojnikom iskreno čestitamo in jim želimo obilo sreče pri plovbi!

DEBELUHI SO BOLJ PROŽNI

Nogometni klub v Postojni je v nedeljo priredil nogometno tekmo med reprezentancama debelih in suhih. Zmagali so debeli z rezultatom 4:1. Tej zanimivi tekmi je prisostvovalo skoraj 1500 ljudi.

Velika kajakaška prireditev na Soči

med njimi tudi nekatere najboljše plasirane z zadnjega svetovnega prvenstva v Zahodni Nemčiji. Prireditelj bo lepa priložnost za naše tekmovalce, da popravijo slab vtis s svetovnega prvenstva. Tu mislimo tudi na primorskega tekmovalca Boneta iz Nove Gorice, ki je imel v Augsburgu smolo in si je po odlični vožnji tik pred ciljem zlomil veslo. Za predlanskim svetovnim prvenstvom v Tacnu bo to največja kajakaška prireditev pri nas po osvoboditvi.

MALI OGLASI

KUHARICA s prakso v večji kuhinji dobi takojšnjo zaposlitev. Ponudbe pošljite na Dijaški dom, Ilirska Bistrica.

ZAMENJAM enosobno stanovanje v Ljubljani za enako ali večje v Kopru. Pavlič, Ljubljana, Rožna dolina c. XIX/4 ali tovarna Stil Koper.

DVOSOBNO STANOVANJE, v centru Reke, komfortno s kopalnico, zamenjam za enako ali podobno v Kopru ali Portorožu. Vprašati v tiskarni »Primorski tisk«, Koper, Ulica JLA 24.

Za nakup novih in rabljenih LAMBRETT se obrnite na tvrdko Aldo Merolli, v Gorici, ul. Garibaldi št. 5, telefon 2723. Tvrdka uredi vse potrebno za izvoz. Pišite nam in dali Vam bomo vsa potrebna navodila!

DVOKOLESA od 7000 lir naprej in MOTORNJA DVOKOLESA od 44.000 lir naprej dobite pri tvrdki MARCON, Trst, Ulica Pietà 3. Darilne pakete pošiljamo tudi v inozemstvo in so brez carine!

Radio KOPER

NEDELJA, 11. VIII.:

8.00 Kmetijska oddaja — 8.30 Lahka glasba — 9.00 Oddaja za Beneške Slovence — 9.20 Charles Gounod: Baletna glasba iz opere »Faust«, Hector Berlioz: Ples varljivih luči iz oratorija »Faustovo pogubljenje« — 10.15 Na kitari igra Marinko Janković — 10.30 Sosednji kraji in ljudje: Veliki Repen — 14.00 Glasba po željah — 15.00 Vesti — 15.10 Poje ženski oktet iz Tolmina p. v. Vere Klemente — 15.30 Z mikrofonom po Primorski: Tukaj! Yu 3 CST.

PONEDELJEK, 12. VIII.:

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro — ob 7.45 Jutranji koledar — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Ponedeljkove popevke — 14.00 Od melodije do melodije — 14.30 Sport doma in po svetu — 14.40 To smo izbrali v naši diskoteki — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Ciganske melodije igra ansambel Geze Baranja.

TOREK, 13. VIII.:

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro — ob 7.45 Jutranji koledar — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Gospodarska oddaja: Urbanistični načrti koprškega obalnega pasu — 14.40 Pisan sporod lahke glasbe — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Dalmatinske narodne pesmi.

SREDA, 14. VIII.:

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro — ob 7.45 Jutranji koledar — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Ritmi in pevec od tu in tam — 14.00 Od melodije do melodije — 14.30 Kulturna kronika — 14.40 Pojo ženski zbor, mešani zbor in ženski komorni zbor tolminskega učiteljskega p. v. Maksa Pirnika — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Na harmoniki igra Marijan Ostroška iz Postojne.

ČETRTEK, 15. VIII.:

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro — ob 7.45 Jutranji koledar — 13.30 Vesti — 13.40 Kmet. nasveti — 13.45 Glasba po željah — 14.30 Popolnanski glasbeni sporod — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Igra zabavni orkester Radia Ljubljana, solista Jelka Cvetehar in Ivo Rožič, harmonika solo Jedže Kampič, dirigira Bojan Adamič.

PETEK, 16. VIII.:

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro — ob 7.45 Jutranji koledar — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Tisoč in en takt... pisan sporod solistične in orkestr. glasbe — 14.30 Spoznavajmo našo domovino: Splitska panorama — 14.40 Zabavna melodije — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Pojo in igrajo ženski kvartet, Fantje na vasi in Avgust Stanko.

SOBOTA, 17. VIII.:

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro — ob 7.45 Jutranji koledar — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Melodije in ritmi — 14.20 Življenje ob našem morju: Belo bogastvo morja — 14.35 Za vsakogar nekaj — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Slovenske narodne v prevedbi Emila Adamiča.

Kino

KOPER: 9., 10. in 11. avgusta ameriški barvni film BOJ ZA POSESTVO, 12. in 13. avgusta francoski film LISABONSKE NOCI, 14. in 15. avgusta ameriški film ZENE ORKESTRA.

IZOLA: 9. avgusta francoski film MARJANA MOJE MLADOSTI, 10. in 11. avgusta ameriški barvni film PROC OD DIABLA, 12. in 13. avgusta ameriški barvni film BOJ ZA POSESTVO, 14. avgusta ameriški barvni film PROC OD DIABLA.

SECOVLJE: 10. avgusta ameriški film ZENE ORKESTRA, 11. avgusta francoski film MARJANA MOJE MLADOSTI, 15. avgusta ameriški barvni film DO PEKLA IN NA ZAJ.

SMARJE: 10. avgusta francoski film MARJANA MOJE MLADOSTI, 11. avgusta ameriški film ZENE ORKESTRA, 14. avgusta ameriški barvni film DO PEKLA IN NA ZAJ.

SKOFIJE: 10. avgusta ameriški film MARTY, 11. avgusta mehiški film MLADI JUAREZ, 14. avgusta ameriški barvni film BOJ ZA POSESTVO.

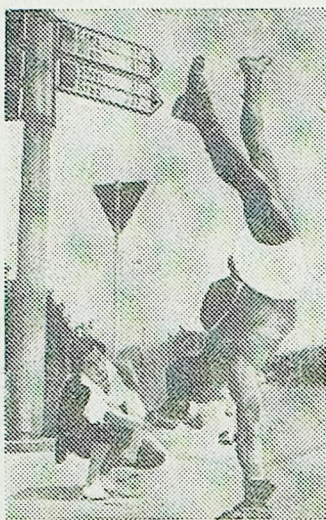
DEKANI: 10. avgusta mehiški film MLADI JUAREZ, 11. avgusta ameriški film MARTY.

POSTOJNA: 9., 10. in 11. avgusta ameriški barvni film PEKEL IZ POD NICLE, 13. in 14. avgusta italijanski film BURJA.

PIVKA: 10. in 11. avgusta DŽIPSI, 14. in 15. avgusta ZONGLER.

SEZANA: 10. in 11. avgusta ameriški film PESEM ZLATEGA ZAPADA, 13. in 14. avgusta ameriški film BITKA NA KLANCU, 15. in 16. avgusta ameriški film PRESENECENJE.

Okno v svet ZANIMIVOSTI OD VSEPOVSOD

Nevsakdanje ustoličanje kraljev

Severovzhodna pokrajina Spanije je Aragonija z glavnim mestom Saragosa. Aragonci so se izkazali v španski osvobodilni vojni 1936-1939. Vredni nasledniki starih Aragoncev, ki so na prav nenačuden način umeščali svoje kralje. Pokorščino in zvestobo niso oni prisegli kralju, kot je bila povsod navada, temveč je moral kralj pred zbranimi mestnimi očetmi, ki so sedeli pokriti v mestni posvetovalnici, kleče in odkrit priseči, da se bo držal zakonov in svoboščin, potem pa so ga mestni

očetje priznali z besedami: »Mi, ki veljamo prav toliko kot Vi, Vas s tem imenujemo za svojega kralja, da nam varujete naše svoboščine in predprave in nič drugega!«

John Bull

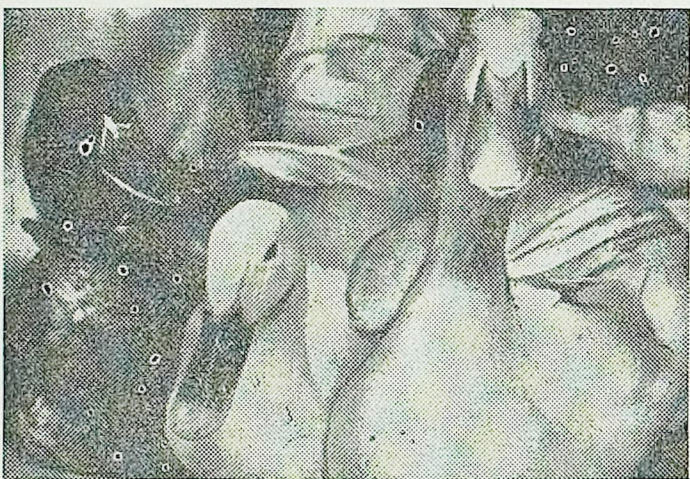
Svet označuje angleški narod tudi z imenom John Bull. Od kod to ime? Vpeljal ga je pisatelj John Arbuthnot leta 1712 s politično zabavljivo »Zgodovina Johna Bulla«.

John Bull je bil dvorni organist. Angleži ga smatrajo za komponista svoje državne himne »GOD SAVE THE KING« (Bog obvaruj kralja). Zdaj prepevajo »God Save the Queen!«. Ker je ustvaril Angležem tako priljubljeno pesem, je Arbuthnot z njegovim imenom označil ves svoj narod. Označba se je udomačila in ohranila do današnjih dni.

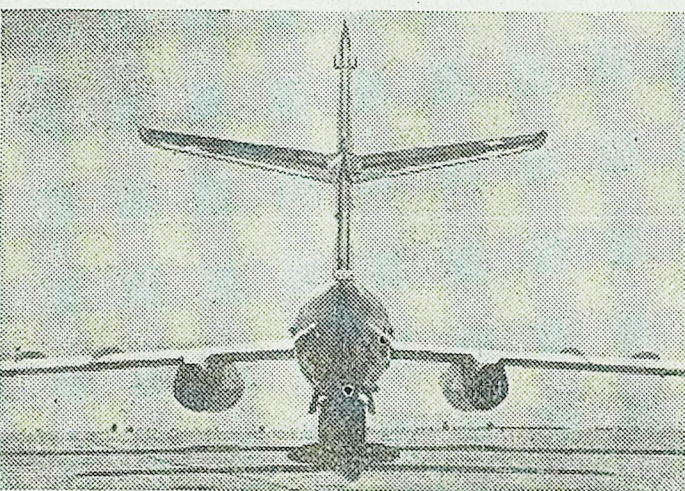
OD KOD SO MAKARONI?

Prevladuje mnenje, da je njihova domovina Italija, kar pa so zadnja dognanja ovrgla. Doma so na Kitajskem, od koder jih je v začetku 14. stoletja prinesel v Benetke naš slavn Korčulan, svetovni potnik Marko Polo (1254-1324).

Te tri račke, ki jih vidimo na naši sliki, bodo ostale v znanstvenem svetu to, kar je slavna Galvanijeva žaba, le na drug način. Kažejo nam, kako se je človeku prvič v zgodovini posrečilo spremeniti živo bitje in ustvariti popolnoma novo vrsto živali, ki je doslej ni bilo nikjer v naravi. Iz tako imenovane pekinške račke sta francoska biologa Benoit in Leroy ustvarila novo račko, ki sta ji nadela ime »Sneguljčica«. Lastnosti so dedne in tako je nastala nova račja pasma.

Deset svinčnikov v sekundi. S takšno hitrostjo izdelujejo te pisalne priprave sodobni stroji. Proizvodnja je seveda popolnoma avtomatizirana in delavka je pri stroju le zato, da pobira izdelane svinčnike. Če bi vse svinčnike, ki jih takšen stroj izdela v 8 urah zložili v vrsto, bi dobili 52 kilometrov dolgo vrsto.

Na sliki vidimo enega izmed najnovejših reaktivnih letal sovjetskega konstruktorja Jakovljeva. A. S. Jakovljev je najbrž najbolj plodovit konstruktor na svetu, saj so po njegovih načrtih izdelali doslej že nad 50.000 raznih letal, med njimi okrog 30.000 lovcev, znanih pod šiframi Jak 1, Jak 3, Jak 9 itd., ki so se zelo dobro obnesli v drugi svetovni vojni.

Te dni so začeli graditi na Kitajskem ogromen zbiralni kanal, ki bo v prihodnje preprečeval poplave reke Huai. Ta reka je redno vsako leto prestopila bregove in povzročila velikansko škodo. Gradnjo kanala primerjajo z gradnjo velikega kitajskega zidu. Pri teh delih bodo morali namreč izkopati dva in polkrat toliko materiala kot so ga pri gradnji Sueškega prekopa. Delalo bo na tisoče ljudi več let. V pomanjkanju gradbenih strojev in priprav pa so se spravili na ta gigantski objekt dobesedno z golimi rokami.

Z balonom skoraj 30 km visoko

Se nepotrjen absolutni višinski rekord naj bi bila dosegla raketa — brez pilota — tipa Jupiter C z višino 1170 km. Z raketnim letalom Bell-X-2 se je I. C. Hincheloe povzpел 42 km visoko. Višinski rekord z moštvo v balonu je doslej znašal 23,2 km. Dosegla sta ga dva letalca ameriške mornarice. Zdaj se je 28-letni ameriški poskusni pilot I. W. Kit-

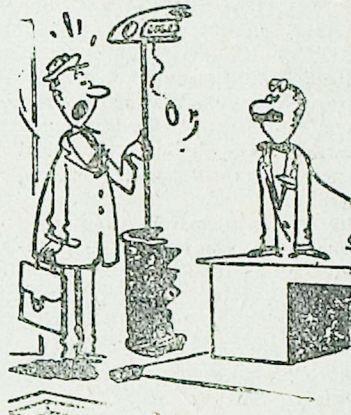
tinger dvignil s svojim balonom 29,3 km visoko in s tem postavil nov višinski rekord. Balon je bil napolnjen s helijem, na vseh straneh tesno zaprta aluminijasta gondola je merila v širino pičel meter in 2 m v višino. V njej je ždel pilot. Okrogla okenca so mu omogočala razgled, dihalmi aparat in posebna kombinacija za višinske polete sta ga varovala pred nevarnostjo pojmajočega zunanjega zračnega pritiska.

EDINSTVENO POVELJE

Svojevrstno povelje je bilo v navadi še v začetku prejšnjega stoletja v portugalski vojski. Predno je častnik ukazal napad, se je glasilo povelje: »Sovražniku hud obraz!« in vojaki so pričeli gubančiti čelo. Sledil je nov ukaz: »Zelo hudi!« in tudi poveljujoči častnik se je trudil, da bi dal svojemu obrazu kolikor mogoče jezen izraz. Vojaki so posnemali svojega poveljnika ter pri tem kazali strašne obraze.

Kako bo z vremenom v ZDA?

Predlani so ZDA odnesle rekord v silovitih viharjih. 870 tornadov je vihralo čez njihovo ozemlje. Kako bo letos? Po vseh znakih sodeč bo tekoče leto v viharjih prekosilo leto 1955. Ze do druge tretjine letošnjega maja so našli 431 vrtnčastih viharjev, ki so predvsem v področju vletoka Mississippija sejali grozo.

— Tovariš šef, če verjamete ali ne, tudi danes mi je tramvaj ušel!

smrt in razdejanje. Divjali so s hitrostjo do 700 km na uro. Če bodo vremenski pogoji za nastanek tornadov še nadalje tako ugodni, se bo v poletnih mesecih razvilo nad ZDA še več sto tornadov, saj je v tem času njihova glavna sezona.

Pridelovanje živil raste

Komisija za prehrano in kmetijstvo pri OZN sporoča, da se je v letih 1955 in 1956 svetovni pridelek živil dvignil za tri odstotke, kar je ob naglo rastočem številu prebivalstva po svetu zelo razveseljivo. Glavni delež pri tem imajo ZDA, Avstralija, Nova Zelandija in Polinezija. Težje kot pridelati je živila razdeliti na prenaseljena ozemlja. Tudi eden izmed trdih orehov za OZN.

ERNEST HEMINGWAY:

Slavo od orožja

63

POSLOVENIL RADO BORDON

Odpeljali smo se po ozki poti. Ozrl sem se na avtomobila, ki sta vozila za nami, in na kmečko hišo. Bila je lepa, nizka in trdno grajena kamnita hiša, železni pokrov na vodnjaku pa je bil prav čedno izdelan.

Pot pred nami je bila ozka in blatna, na obeh straneh pa se je dvigala visoka živa meja. Zadaž sta se tik za nami pomikala avtomobila.

XXIX

Okrog poldneva smo obtičali na blatni cesti, kakih deset kilometrov od Vidma, kolikor smo mogli preračunati. Dopoldne je bilo nehalo deževati in trikrat smo slišali letala, ki so se približala in preletela nad nami, jih opazovali, kako se oddaljujejo nekam na levo, in slišali eksplozije bomb na glavni cesti. Prebijali smo se skozi mrežo stranskih cest in pogosto zašli na slepa pota, toda vselej smo se izvlekli iz zagate in našli drugo pot ter se tako nenehno približevali Vidmu.

Zdaj je Aymov avtomobil, ki je zapeljal nazaj, da bi se izvlekli s slepe poti, obtičal v mehki zemlji na robovih ceste, kolesa pa so se vrtela v praznem in se čedalje bolj pogrezala, tako da je avtomobil naposled obležal na diferencialu. Edino, kar se je zdaj dalo storiti, je bilo, da odkopljemo zemljo pred kolesi, položimo vejevje, da bi verige lahko zgrabile, potem pa avtomobil potiskamo, dokler ne bo spet na cesti.

Vsi smo bili na cesti okrog avtomobila. Narednika sta si ogledala avtomobil in pregledala kolesa. Potem sta jo brez besede mahnila po cesti.

Stopil sem za njima.

»Pridita,« sem rekel. »Nalomita nekaj vej.«
»Iti morava,« je dejal eden izmed njiju.
»Na delo,« sem rekel, »in nalomita vejevja.«
»Iti morava,« je rekel prvi. Drugi ni znil ničesar. Mudilo se jima je. Nista me hotela niti pogledati.
»Ukazujem vama, da se vrnete k avtomobilu in da nalomita vejevja,« sem rekel.
Eden izmed narednikov se je obrnil.
»Iti morava. Prav kmalu boste odrezani. Vi nam ne morete zapovedovati. Niste najin oficir.«
»Zapovedujem vama, da lomita vejevje,« sem rekel. Obrnila sta se in začela hiteti po cesti.
»Stoj!« sem zavpil.
Stopala sta dalje po blatni cesti, ki je bila na obeh straneh obdana z živo mejo.
»Zapovedujem vama, da se ustavita,« sem kričal. Stopila sta nekoliko hitreje.

Odpri sem svojo torbico, potegnil ven revolver, nameril na tistega, ki je več govoril in sprožil. Zgrešil sem in začela sta teči. Ustrelil sem trikrat in enega zadel. Drugi se je prebil skozi živo mejo in mi izginil izpred oči. Streljal sem za njim skozi živo mejo, ko je tekel čez polje. Revolver je šklopotal v prazno in vložil sem vanj nov magazin. Uvidel sem, da je drugi narednik že predaleč, da bi streljal za njim. Bil je daleč v polju in s sklonjeno glavo tekel.

Pričel sem polniti prazni magazin. Približal se mi je Bonello.

»Dovolite, da jaz opravi z njim,« je rekel. Pomolil sem mu revolver, on pa je stopil do mesta, kjer je na trebuhu ležal čez cesto narednik iz pionirske čete. Bonello se je sklonil, naperil revolver možakarju v glavo in pritisnil na petelina. Revolver se ni sprožil.

»Napeti ga moraš,« sem rekel. Bonello ga je naperil in sprožil. Potem je zgrabil narednika za noge in ga odvelkel na rob ceste, tako da je obležal ob živi meji. Vrnil se je in mi izročil revolver.

»Prasica,« je rekel. Pogledal je narednika. »Ste videli, kako sem opravil z njim, tenente?«

»Čimprej moramo spraviti skupaj vejevje,« sem odvrnil. »Sem onega drugega sploh zadel?«

»Mislim, da ne,« je odgovoril Aymo. »Predaleč je bil, da bi ga mogli zadeti s pištolo.«

»Prekleti lopov,« je rekel Piani.

Vsi smo lomili veje in vejice. Avtomobil smo dočela raztovorili. Bonello je kopal pred kolesi.

Ko smo končali, je Aymo pognal motor. Kolesa so se začela vrteti ter razmetavati vejevje in blato. Bonello in jaz sva porivala, da so nama začele kosti kar pokati. Avtomobil se ni niti premaknil.

»Poženi malo naprej, potem pa nazaj, Barto,« sem rekel.

Pognal je motor nazaj, potem pa naprej. Kolesa so se samo še globlje pogrezala. Avtomobil je spet obležal na diferencialu, kolesa pa so se v prazno vrtela v luknjah, ki so jih izdolblja. Vzravnal sem se.

»Poskušali ga bomo izvleči z vrvjo,« sem dejal.

»Mislim, da ni vredno, tenente. Ne moremo pošteno potegniti.«

»Poskusiti moramo,« sem odvrnil. »Drugače ga ne bomo mogli izvleči.«

Pianijev in Bonellov avtomobil sta se po ozki cesti lahko premikala samo naprej. Zvezali smo avtomobila skupaj in pognali. Kolesa so se premikala samo na eni strani kolesnic.

»S tem ni nič,« sem zavpil. »Nehajte.«

Piani in Bonello sta stopila iz avtomobilov in se vrnila. Tudi Aymo je prišel. Dekleti sta sedeli kakih trideset metrov daleč na kamnitem zidu.

»Kaj pravite k temu, tenente?« je vprašal Bonello.

»Kopali bomo in še enkrat poskušali z vejevjem,« sem odvrnil.

Pogledal sem po cesti. Bila je moja krivda. Jaz sem jih bil zapeljal semkaj.

Sonce je bilo že skoraj zlezlo iz oblakov, narednikovo truplo pa je ležalo ob živi meji.

»Podložili bomo njegovo bluzo in kapo,« sem rekel.

Bonello je odšel, da bi ju prinesel. Lomil sem veje. Aymo in Piani pa sta kopala pred kolesi in med njimi.